

Nyugat-Dráva
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
HUDD20054

Natura 2000 fenntartási terv

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

2020

Közreműködő szakértők

Czirok Attila

Dombi Imre

Görföl Tamás

Horvai Valér

Király Gergely

Kiss-Mender Krisztina

Mauchart Péter

Márkus András

Sallai Zoltán

Zöldvári Ákos

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Közösségi jelentőségű élőhelyek.....	5
1.4.2. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek.....	6
1.4.3. Közösségi jelentőségű jelölő fajok.....	6
1.4.4. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű jelölő fajok	7
1.5. Érintett települések.....	7
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	8
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	8
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	8
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	8
1.7.3. Körzeti erdőtervek.....	9
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	9
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	9
1.7.6. Vízigyűjtő gazdálkodási terv	10
1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet.....	10
2. Veszélyeztető tényezők.....	11
3. Kezelési feladatok meghatározása	17
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	17
3.1.1. Kiemelt célkitűzések	17
3.1.2. Fő célkitűzések	17
3.1.3. További célok.....	18
3.2. Kezelési javaslatok.....	18
3.2.1. Élőhelyek kezelése	20
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	42
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	42
3.2.4. Kutatás, monitorozás	42
3.2.5. Mellékletek.....	44
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	57
3.3.1. Agrártámogatások.....	57
3.3.2. Pályázatok	62

3.3.3. Egyéb.....	63
3.4 A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	64
3.4.1 Felhasznált kommunikációs eszközök.....	64
3.4.2 A kommunikáció címzettjei	64
3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	65

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Nyugat-Dráva kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDD20054
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	373.84 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Pandion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
3130	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval
3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel
3270	Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodion rubri</i> és részben <i>Bidention</i> növényzettel

*kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípus

1.4.2. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
6510	Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

1.4.3. Közösségi jelentőségű jelölő fajok

FAJNÉV
erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)
vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>)
ingolák (<i>Eudontomyzon spp.</i>)
botos kölönte (<i>Cottus gobio</i>)
balin (<i>Aspius aspius</i>)
vágócsík (<i>Cobitis elongatoides</i>) syn: <i>Cobitis taenia</i>
halványfoltú küllő (<i>Romanogobio vladykovi</i>) syn: <i>Gobio albipinnatus</i>
homoki küllő (<i>Romanogobio kesslerii</i>) syn: <i>Gobio kessleri</i>
felpillantó küllő (<i>Romanogobio uranoscopus</i>) syn: <i>Gobio uranoscopus</i>
garda (<i>Pelecus cultratus</i>)
szivárványos ökle (<i>Rhodeus amarus</i>) syn: <i>Rhodeus sericeus amarus</i>
leánykoncér (<i>Rutilus virgo</i>) syn: <i>Rutilus pigus</i>
törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>)
széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>)
selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetser</i>)
német bucó (<i>Zingel streber</i>)
magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>)
vidra (<i>Lutra lutra</i>)

1.4.4. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű jelölő fajok

FAJNÉV
vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)
nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)
tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Település területe (ha)	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
			(ha)	(%)	
Órtilos	Somogy	2106	319,12	85,44	15,15
Zákány	Somogy	861	54,72	14,56	6,31
Összesen:		2967	373,84	100	21,46

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
MAB Bioszféra rezervátum	BR	Mura-Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum	373,84	100	
Országos jelentőségű védett természeti terület	NP	Duna-Dráva Nemzeti Park	373,84	100	7/1996. (IV. 17.) KTM rendelet
Európai közösségi jelentőségű különleges madárvédelmi terület	HUDD10002	Nyugat-Dráva	373,84	100	275/2004 (X. 8.) Korm rendelet
Ökológiai hálózat magterület övezete	MT	-	373,84	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Jogszabályban kihirdetett természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik az érintett védett természeti területre.

1.7.2. Településrendezési eszközök

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

Somogy Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 15/2004. (XII. 27.) számú rendelete **Somogy megye** területrendezési tervéről.

21/2004.(XII.30.) számú rendeletével elfogadott **Zákány** helyi építési szabályzat és szabályozási terv, módosítva 6/2008(IV.29.) számú rendelettel. Település szerkezeti terv: 106/2004 (XII.29.) határozat. Településfejlesztési koncepció: 1/2004 (I.14.) határozat.

11/2003 (X. 14.) számú rendeletével elfogadott **Órtilos** helyi építési szabályzat és szabályozási terv, módosítva a 4/2010 (VIII.16.) számú rendelettel és a 36/2010 (VIII.16.) számú határozattal. Település szerkezeti terv: 163/2003 (X.13.) határozat. Településfejlesztési koncepció: 61/2002 (VIII.06.) határozat.

1.7.3. Körzeti erdőtervek

A terület az Iharosi Erdőtervezési Körzethez tartozik, az erdőtervezés jelenleg folyamatban van. Érintett települések: Órtilos, Zákány.

Az Iharosi Erdőtervezési Körzet erdőterve 2018. december 31-én lejárt, az előző, 13/2009-es törzskönyvi számú körzeti erdőterv alapján kiadott erdőtervek érvényessége átmeneti erdőterv formájában fennmaradt az Evt. 113. § (17) alapján. A körzet erdőtervezése az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet szerint megkezdődött.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A terület a 405-ös kódszámú, Belső-Somogyi Vadgazdálkodási tájegységhez tartozik. A vonatkozó vadgazdálkodási tájegységi terv a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII.3.) AM rendeletben található. A vadgazdálkodási üzemterv érvényességi ideje: 2017-2037. A tájegységi vadgazdálkodási tervek elérhetők az Országos Vadgazdálkodási Adattár honlapján (www.ova.info.hu).

Vadászatra jogosult	Vadászatra jogosultak	
Kódszáma	Neve	Címe
14-355360-405	Órtilosi "Határmenti" Vadásztársaság	8854 Órtilos, Rákóczi u. 52.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási vízterület	Vízterület nagysága (ha)	Vízterékód	Egyéb információ
Órtilos 0298/5/k hrsz-ú tó	2,00	14-0022-1-1	–
Órtilos 0432 hrsz-ú mocsár (Koldus-tó)	5,92	14-0046-1-1	–
Órtilosi Kavicsbányató	3,04	14-0117-2-1	Különleges rendeltetésűvé nyilvánítás folyamatban
Principális csatorna	n. a.	14-0119-2-1	–
Baráka-tó	2,90	14-0098-1-1	–

1.7.6. Vízgyűjtő gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása körében, a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv, 3-1 Mura alegység- (kiadja: Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 2016. április) és a 3-2 Rinya-mente terve vonatkozik. (kiadta: Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 2016. április)

A felülvizsgálat éve: 2021.

A vízgyűjtőgazdálkodási terv elérhető a vízügyi honlapon:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet

A tervezési terület a tervkészítéskor nem képezi a világörökség részét és nem készült kezelési tervezet.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	M	<5	A gyepművelés felhagyásával meginduló cserjésedés hosszú távon az élőhely eltűnéséhez vezethet, ezért negatív hatása van a Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510) élőhelyre és a gyepekhez kötődő fajokra (pl. (vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>)).
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	M	10	A vegyszeres rovarirtások csökkentik a nyugati pizsedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) táplálékbázisát, valamint másodlagos mérgezést okoznak a mérgezett rovarokból fogyasztó egyedek esetében. Károsíthatják a vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) állományát is.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	H	60	A fakitermelés az erdei élőhely megszűnésével, a mikroklimatikus viszonyok drasztikus megváltozásával és jelentős bolygatással jár, ami az érzékenyebb fajok eltűnését eredményezheti. A rövid időszak alatt végigvitt, egyenletes bontással járó felújítóvágások és mesterséges felújítások az erdők szerkezetének és fajösszetételének átalakulásához, az állomány homogenizálódásához, a biodiverzitás csökkenéséhez vezethetnek. A fakitermelés során bolygatott területeken az inváziós fajok térnyerése figyelhető meg, ami az állományok alapvető átalakulását okozza. Elsősorban a puhafás ligeterdők (91E0) és az azokhoz kötődő fajok veszélyeztetettek:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
				nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), , tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>)
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	60	A lábon álló és/vagy a holt fák eltávolítása több xilofág, szaproxilofág rovarfaj különböző fejlődési alakjainak eltávolításával és élőhelyük csökkenésével jár. Az odúlakó madarak és a terület denevérfajai közül a nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) számára búvóhely szempontjából kiemelten fontosak az álló holtfák és a lábon száradt fák, illetve a holtfában fejlődő rovarok, mint táplálékállatok. Eltávolításuk megszünteti a pisedenevér szálláshelyeit, így állományuk gyengül.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	M	5	A tervezési terület nyugati határán teljes egészében vasútvonal fut végig. A zajterhelés mellett, a sínek és a váltók karbantartása miatt olaj és egyéb szennyező anyagok kerülhetnek a környezetbe. A felszíni vizek szennyezése közvetlenül a bennük élő és/vagy szaporodó élőlényekre van kihatással, mint például a vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). Ezen fajok egyedszáma és élőhelyük kiterjedése is csökken a szennyezés hatására. A vonalas létesítmények területe izolációs barrierként jelentkezik, mely több faj migrációját is negatívan érinti, főleg a tavaszi szaporodási ciklusban a vizes élőhelyek felé vonuló kétéltűeket pl. a jelölő fajnak javasolt vöröshasú unkát (<i>Bombina bombina</i>). Egyes fajok populációit elszigetelhetik egymástól.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	5	A horgászat során több jelölő halfaj is zsákmányul eshet (balin (<i>Aspius aspius</i>), leánykancér (<i>Rutilus pigus</i>), garda (<i>Pelecus cultratus</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetser</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)). Helyenként gondot okozhatnak a horgászok illegális építményei, stégei, a partmenti növényzet és a hínárnövényzet irtása (3150 Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel élőhelytípus), a szemetelés. A vizitúrázók, amennyiben nem csak kikötésre kijelölt partszakaszokat használnák, a partmenti és a kavicszátonyok élővilágát zavarhatják. Az illegális technikai sportok (quad, terepmotor) a zajszennyezésen túl a talajfelszín károsításával a gyomosodást is elősegíthetik.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	M	40	A nagyvadak okozta taposás és rágás a puhafás ligeterdők (91E0*) természetes felújulási lehetőségét csökkentik, az élőhely természetességét, szerkezetét rontják. A megnövekedett vadlétszám káros hatású az aljnövényzetre is. Túrással, dagonyázással és taposással károkat okoz a vad a törpekákás iszappnövényzetben (3130), és az ártéri

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
				magaskórós pionír növényzet (3270) állományaiban is. A horgászathoz kapcsolódó tevékenységek során sérülhet a 3150 (<i>Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel</i>) élőhelytípus.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	75	<p>Komoly problémát okoz az intenzíven terjedő, illetve inváziós növényfajok, mint a fehér akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>), japánkeserűfű (<i>Reynoutria japonica</i>), magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), alkörmös (<i>Phytolacca americana</i>), kései meggy (<i>Prunus serotina</i>), süntők (<i>Echinocystis lobata</i>) állományainak visszaszorítása.</p> <p>Az inváziós fajok terjedése elsősorban a sík-és dombvidéki kaszálórétet (6510), és a puhafás ligeterdőt (91E0*) veszélyezteti, de a 3130 Oligo-mezotróf állóvizek Littorelletea uniflorae és/vagy Isoet-Nanojuncetea vegetációval) élőhelytípus is érintett</p> <p>Az amur (<i>Ctenopharyngodon idella</i>) a makrovegetációval borított víztestekben élő-, búvó- és szaporodóhelyeket károsít. A pontokaszpikus gébfajok gradációjával, a gébek a jelölőfajok ivadékaiban okozhatnak károkat, illetve a hasonló élőhely használatukkal a botos kölönte (<i>Cottus gobio</i>) populációjára jelentenek veszélyt. Az utóbbi években kozmopolita fajok megjelenése és gyors terjedése, ezzel párhuzamosan hazai fajok jelentős visszaszorulása figyelhető meg a</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
				puhatestű és a vízi makrogerinctelen faunában.
K04	Hidrológiai áramlás módosítása	H	60	A mészkedvelő üde lúp- és sásrétek (7230), a puhafás ligeterdők (91E0), ártéri ruderalis magaskórós növényzet (3270) kiszáradását, a talajvízszint csökkenését okozza. A partvédelmi kövezések elhelyezésével csökken a természetes partok aránya, megváltozik a folyó természetes dinamikája. Több jelölő halfaj élő- és szaporodóhelyeinek csökken a kiterjedése, ezért releváns veszélyeztető tényező több taxon esetében: ingola fajok (<i>Eudontomyzon spp</i>), leánykoncér (<i>Rutilus pigus</i>), balin (<i>Aspius aspius</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), felpillantó küllő (<i>Gobio uranoscopus</i>), homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetser</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>).
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	M	5	Kiszáradás és feltöltődés főként az ártéri mellékágakban és kisebb vízterekben jelentkezhet, az áradások elmaradásával ezek a vízterek kiszáradhatnak és ez negatívan hat a környező üde területek vízháztartására is. A kiszáradás főként a törpekákás iszapnövényzet (3130), a természetes jellegű eutróf tavak és

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
				hínárnövényzetük (3150), az artéri magaskórós pionír növényzet (3270), a puhafás ligeterdők (91E0), a sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510), a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) és az itt élő jelölő fajok részére jelent releváns veszélyt: ingola (<i>Eudontomyzon spp.</i>), balin (<i>Aspius aspius</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>), vérfü-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>)

*kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Nyugat-Dráva kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület általános természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, a degradálódott területek helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (*Natura 2000 adatlap, SDF*) találhatóak.

3.1.1. Kiemelt célkitűzések

- Kiemelt fontosságú cél a puhafás ligeterdők, éger- és kőrísligetek, láperdők (91E0*) és az eutróf tavak hínárnövényzete (3150) kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése.
- Szintén kiemelkedő jelentőségű a védett növény- és állatfajok állományainak, egyedszámának, populációik életképességének, kedvező természetvédelmi helyzetének helyreállítása, különös tekintettel a következő fajokra: erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*), felpillantó küllő (*Gobio uranoscopus*), ingola fajok (*Eudontomyzon spp*), leánykoncér (*Rutilus pigus*), botos köllönte (*Cottus gobio*), magyar színjátszólepke (*Apatura metis*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*).

3.1.2. Fő célkitűzések

- Megfelelő vízgazdálkodás biztosítása, vízszintingadozás kiküszöbölése, a vízi szervezetek szaporodási és életfeltételeinek stabil biztosítása érdekében.
- Lehetőség szerint a Dráva elzárt vagy elzáródott mellékágainak megnyitása, a természetes vízháztartási viszonyok helyreállítása céljából.
- A természetes erdőterületeken a folyamatos erdőborítás biztosítását szolgáló üzemmódok bevezetése,—(pl.: örökerdő, vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban), idős faállományok és holt faanyag megtartása.
- A fűzligetek és bokorfüzesek fokozott kímélete, az idős állományrészek, faegyedek, holt faanyag mennyiségének megtartása.
- Az erdei denevérfajok védelme, kiemelt figyelemmel a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) élőhelyéül szolgáló idős őshonos erdőállományok megővására.
- A nem őshonos faállományok, elsősorban az akácok lecserélése a termőhelynek megfelelő őshonos állományokra.
- Az inváziós növényfajok visszaszorítása a jelölő élőhelyeken.
- A természetes partszakaszok megőrzése.

3.1.3. További célok

- A nyílt kavicszátonyok fenntartása és zavartalanságuk biztosítása, a hozzájuk kötődő ritka fajok (csermelyciprus (*Myricaria germanica*), (kis csér) *Sterna albifrons*) populációinak megőrzése céljából.
- A korábbi szabályozások, illetve a felsőbb szakaszon létrehozott erőművek által okozott medersüllyedés és káros hatásainak mérséklési lehetőségeinek vizsgálata, intézkedési javaslatok kidolgozása.
- A jelölő erdőállományokban a közösségi jelentőségű madárfajok (rétisas (*Haliaeetus albicilla*), fekete gólya (*Ciconia nigra*)) igényeinek megfelelő pufferzóna kijelölése.
- A túltartott vadállomány szabályozása az élőhelyek degradációs folyamatainak megakadályozása céljából.
- Az xilofág rovarfajok (nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)), az odúlakó madarak (harkályok) és denevérek számára a lábon álló holt anyag megtartásával élő- és szaporodó hely biztosítása.
- A kis- és időszakos vízfolyások menti facsoportok megőrzése a meder árnyékolása érdekében.

3.2. Kezelési javaslatok

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A Natura 2000 területre vonatkozóan természetvédelmi szempontból javasolt kezelések jobb átláthatósága érdekében kezelési egységeket (**KE**) határozunk meg, mivel a területen előforduló eltérő élőhelyek, fajok, és gazdálkodási formák eltérő kezelést igényelnek. A kezelési egységek tárgyalásánál meghatározzuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhelyek és fajok megőrzése érdekében javasolunk.

Az intézkedések alapvetően két nagy csoportba sorolhatók. Az első a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok, amelyeket általánosan területszinten értelmezünk. Az intézkedések második csoportját a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok adják, amelyeket az egyes kezelési egységekre vonatkozóan tárgyalunk.

Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

Területrendezés, építésügy

Követni kell a megyei és helyi rendezési tervek és építési szabályzatok előírásait. A tervezési területen (mivel az országos jelentőségű védett természeti terület) új, állandó épület csak természetvédelmi célokkal összeegyeztethető módon és célból létesíthető, kizárólag olyan helyszínen, ahol jelölő fajokat, élőhelyeket és egyéb védett természeti értéket nem veszélyeztet.

Turizmus:

A területen jellemzően nincs jelentős turisztikai terhelés. A turizmus és a természetvédelem közötti összhang jól megtervezett idegenforgalmi előírásokkal biztosítható. Az előírások betartásának igen fontos eszköze a turisták megfelelő tájékoztatása. A tervezési területen a látogatók mozgására kijelölt útvonalakat karban kell tartani. A vízi turizmus jelenlegi infrastruktúra hálózatának (kikötők, táborhelyek) folyamatos karbantartásáról gondoskodni kell, azonban újabbak létesítése nem javasolt. A parti élőhelyek túlzott terhelésének elkerülése érdekében a csoportok javasolt maximális létszáma 30 fő, a csoportokat legfeljebb kétnaponta célszerű indítani. A közlekedésre (gyalogos, kerékpáros, lovas és gépjárműves) kizárólag a meglévő utak használhatók. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet értelmében technikai és motorsportok a Natura 2000 területen belül csak hatósági engedéllyel üzhetők. Turisztikai célból egyedi hatósági engedéllyel helyezhetők el kisebb építmények (pl.: esőbeállók, stégek), amennyiben a természetvédelmi célok megvalósulását nem akadályozzák, és a védett értékekre nincsenek jelentős hatással.

Infrastruktúra-hálózatok, közlekedés

A közlekedésre (gyalogos, kerékpáros, lovas és gépjárműves) kizárólag a meglévő utak használata javasolt. Újabb burkolt, vagy stabilizált út építése, vagy a régi földutak burkolása a területen nem javasolt. A területet érintő, keresztező vonalas létesítmények létesítésénél és átépítésénél, mint az ökológiai hálózat részét képező védett területeken az Országos Területrendezési Terv szerint kell eljárni. A légvetetékek fennmaradása csak abban az esetben engedélyezhető, ha a földkábel létesítése a természeti értékekben kárt okoz.

Ipar, bányászat:

Ipari és bányászati tevékenység a területen nem jellemző és természetvédelmi szempontból a jövőben sem kívánatos.

Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozóan természetvédelmi szempontból javasolt gazdálkodáshoz köthető kezelések egységesebb átláthatósága érdekében kezelési egységeket (**KE**) határozunk meg. A kezelési egységeket az azonos kezelést igénylő területek alkotják. Több szempont alapján elkülönített, az élőhelyi sajátosságokhoz és az állományjellemzőkhöz igazodó, térben lokalizálható egységek, melyek nem követik az ingatlan-nyilvántartási vagy más mesterséges

határokat. Az egyes kezelési egységek térben nem feltétlenül egybefüggők, a legtöbb esetben több különálló foltból összeálló, logikai egységek. E megközelítés indoka, hogy a Natura 2000 célok hosszú távú megvalósításához a valós, tényleges állományviszonyokra, valamint az aktuális területhasználati és/vagy gazdálkodási formákra alapozottan megfogalmazott irányelvekre van szükség. A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt.

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, általános és konkrét kezelési javaslatokat, melyek a jelölő élőhely, faj megőrzése érdekében javasolunk. A kezelési javaslatok a kezelési egységekre vonatkozó, a gazdálkodás mikéntjére adott nem előírászerű javaslatok.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

Kezelési Egység (KE)	Á-NÉR kód	Natura 2000 kód	Jellemzők
1	E1	6510	Kaszálórétek
2	OA (részben), OB, OD, P2a (részben)	-	Degradált rétek és magaskórósok, idegenhonos magaskórósok állományai
3	B1a, B2, B4, B5, I1, OA (részben)	3130, 3270, 7230	Természetközeli higrofil fátlan társulások
4	J3, J4 (részben), RB (részben),	91E0*	Természetközeli fás-cserjés élőhelyek
5	J4 (részben), RB (részben), RDb (részben)	91E0*	Degradálódó, jellegtelen vagy tájidegen és idegenhonos fásszárúakkal elegyes féltermészetes fás élőhelyek
6	RB (részben), RDb (részben), S6	-	Jellegtelen ültetvények, tájidegen őshonos fafajú erdők és idegenhonos fafajok állományai
7	Ac, U9	3150	Tavak, holtágak és hínárnövényzetük
8	U8	-	folyóvizek (Dráva és Mura)
9	U10, U11	-	Egyéb élőhelyek

*kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok

(a) **KE-1 kezelési egység:** Kaszálórétek

(b) Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység azon kaszálórétjei tartoznak ide, melyek egykori ligeterdők helyén jöttek létre, melyek termőhelye azóta jelentősen szárazodott.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: (E1) Franciaperjés rétek.
- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok: (6510) Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
nagy tűzlepke (*Lycaena dispar rutila*), vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), sötét hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A rétek fenntartása során elsődleges az inváziós fajok visszaszorítása. Az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon javasolt az állományok sokkoló (évente min. 3 alkalommal, lehetőleg termésérés előtt) történő kaszálása az élőhelyek javítása és értékes fajok megőrzése érdekében. A nedves részek legeltetése kerülendő, azokat a taposási kár megelőzése érdekében lehetőleg kaszálni kell. Évente változó helyen bűvósávok visszahagyásáról kell gondoskodni és kiszorító kaszálási módokat kell alkalmazni. Az égetés, mint kezelési mód, csak különösen indokolt esetben és kontrollált formában támogatható.

A kezelési egységet alkotó élőhelyfoltok természetközeli állapotának megőrzése érdekében javasoljuk a vaddisznó-állomány csökkentését.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 1996. évi LIII. tv. a természet védelméről
- a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet.

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	
GY28	A gyepes cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórta jelentkező őshonos cserjék megőrzése.	

GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	Elsősorban a környező területekre vonatkozó javaslat.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelését lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.	
GY82	A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.	
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.	Özönnövények, gyomok jelenléte miatt indokolt.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.	
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A meglévő rétfoltok extenzív kezelése, évi 1-2 alkalommal történő kaszálása ajánlott, a fenntartáshoz ez elegendő. Az élőhely jelentősebb mértékű kiterjesztése vagy szomszédos ligetes-erdős foltok gyepké alakítása nem javasolt.

Ezek a nedvesebb nyílt élőhelyek adnak otthont a nagy tűzlepkének (*Lycaena dispar rutila*) is, ezért ezen a területen a helytelen módon történő kaszálás (búvósávok elhagyása, túl gyakori kaszálás) veszélyezteti a faj fennmaradását.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan nem teszünk gazdálkodáshoz nem köthető javaslatot..

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

A terület kaszálórétjei egykori ligeterdők helyén jöttek létre, amelyek termőhelye azóta jelentősen szárazodott. Fennmaradásuk a rendszeres kaszáláshoz köthető. Napjainkban már nem hasznosítják őket, így foltjaikon szukcessziós folyamatok indultak el, csak néhány kaszált állomány őrzi még gyep jellegét, a többi cserjésedőben van. Emiatt indokoltak a fentebbi, kaszálásra vonatkozó javaslatok.

(a) **KE-2 kezelési egység:** Degradált rétek és magaskórósok, idegenhonos magaskórósok állományai

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez a területen elszórtan, foltszerűen előforduló degradált rétek és magaskórósok tartoznak. Megemlítendő, az őshonos fajok közül a közönséges nád (*Phragmites australis*), az óriás zsurló (*Equisetum telmateia*), nagy csalán (*Urtica dioica*), komló (*Humulus lupulus*), vadszeder (*Rubus fruticosus*), vagy a fűz félek, mint például a fehér fűz (*Salix alba*), rekettyefűz (*Salix cinerea*). A terület jellemző özőnfajai a hibrid keserűfüvek (*Reynoutria x*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), egynyári seprence (*Stenactis annua*) és a süntök (*Echinocystis lobata*).

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: részben (OA) Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek; (OB) Jellegtelen üde gyepek; (OD) Lágyszárú özőnfajok állományai; részben (P2a) Üde cserjések.
- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok: Nincsenek érintett élőhelyek vagy fajok.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gyep és cserjésedő másodlagos gyep, illetve lágyszárú özőnfajok alkotta társulások élőhelymozaikjai tartoznak ide, melyek elszórtan fásodók és cserjésedők. A nedves gyepeket a taposás okozta további degradáció megelőzése érdekében lehetőleg kaszálással kell hasznosítani, amennyiben legeltetésre mutatkozik igény, azt javasolt gondosan meghatározott, nem túl magas állatlétszámmal végezni. Az égetés, mint kezelési mód, csak különösen indokolt esetben és kontrollált formában támogatható. Javasolt az őshonos fákat, cserjéket kisebb csoportokban, foltokban visszahagyni. Az élőhely természetességének növelése és az özőnfajok visszaszorítása érdekében rendszeres, a fertőzött részeken lehetőleg évente többszöri kaszálás javasolt.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 1996. évi LIII. tv. a természet védelméről
- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
GY01	Felületés nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajától függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.	
GY81	A gyeplet évente legalább kétszer szükséges kaszálni.	
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A meglévő degradált rétfoltok évi legalább 2 alkalommal történő kaszálás esetén (termőhelytől függően) üde rétekké, mocsárrétekké, vagy magassásosokká alakíthatók néhány év alatt. A rétek tisztító kaszálása az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges az élőhelyek javítása és értékes fajok megőrzése érdekében. Javasolt az őshonos fákat, cserjéket kisebb csoportokban, foltokban visszahagyni, illetve az érintkező szántók felé cserjés sávot kialakítani.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár – például új vonalas létesítmények kialakítása, beépítés – nem javasolt. Néhány helyen a kezelési egység közvetlenül vasúti pályaszakasszal is érintett, így a vegyszerezés, valamint a vasúti sínek karbantartási munkái miatt felmerülő veszélyes anyagok felhasználása esetén egyeztetés javasolt a természetvédelmi kezelővel.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

A területen egykori ligeterdők helyén jöttek létre, amelyek termőhelye azóta jelentősen szárazodott, illetve a faállomány eltűnése vagy kiritkulása esetén magaskórós özönfajok (főleg magas aranyvessző) jelentős borítása alakult ki. Szárazulásuk, majd kaszálásuk elősegíthetné az aranyvessző visszaszorítását, amelyet a felverődő cserjés növényzet akadályozhat.

Az inváziós állományok visszaszorítása lehetővé teszi a természetközeli gyepi élőhelyek rekonstrukcióját. Az így kialakult megfelelő gyepeken várható a közösségi jelentőségű fajok, mint például a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar rutila*), a vérfü-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és a sötét hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*) megjelenése, megtelepedése populációjának megerősödése. A vadászati létesítmények nemzeti park igazgatósággal való egyeztetéshez kötését a fokozottabban megjelenő taposási kár lehetősége indokolja a kezelési egység területén.

(a) KE-3 kezelési egység: Természetközeli higrofil fátlan társulások

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez sérülékeny, kicsi, többnyire keskeny élőhelyfragmentumok tartoznak. A területen mélyebben fekvő nádas-gyékényes-pántlikafüves-magaskórós nedves élőhelyfoltok, valamint a Mura és a Dráva iszapos, efemer természetes növényzetű folyópartja, valamint a természetes zavarású ártéri sásos-szedres szakaszok, továbbá a külsőbb területek többé-kevésbé természetes nedves fátlan élőhelyei tartoznak ide, melyek függenek a talajvíztől és/vagy az időszakos elárasztástól.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: **(B1a)** Nem tözegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; **(B2)** Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet; **(B4)** Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek; **(B5)** Nem zsombékoló magassásrétek; **(I1)** Nedves felszín természetes pionír növényzete; részben **(OA)** Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek.
- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok: **(3130)** Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval; **(3270)** Iszapos partú folyók részben *Chenopodium rubri*, részben *Bidention* növényzettel; **(7230)** Mészkedvelő üde láp- és sásrétek; vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben vadat vonzó létesítmény (sózó, szóró, etető) elhelyezése nem javasolt. A kezelési egységet alkotó élőhelyfoltok természetközeli állapotának megőrzése érdekében az érintett vadgazdálkodókkal egyeztetve javasoljuk a vaddisznó-állomány csökkentését.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
GY21	Legeltetés és kaszálás nem végeztető, a területet kezelés nélkül történő fenntartása.	Kivéve özönnövény előfordulás esetén.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vízvisszatartás (nedves ártéri mélyedések, zsombékosok), illetve (zátonyok, folyóágak partján) rendszeres elöntések lehetőségének biztosítása a területen.

A kezelési egység esetében legfontosabb a mai napig fennmaradt jó természeti állapot megőrzése, melyhez alapvetően nem beavatkozás vagy fejlesztés szükséges, hanem a lehető leginkább zavartalan állapot fenntartása.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység közvetlenül vasúti pályaszakasszal is érintett, így a vegyszerezés, valamint a vasúti sínek karbantartási munkái miatt felmerülő veszélyes anyagok felhasználása esetén egyeztetés javasolt a természetvédelmi kezelővel.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe olyan területek tartoznak, amelyek mély fekvésűek, és a rendszeres elöntések vagy pangó vízborítás miatt nem hasznosíthatók. Kezelést csak abban az esetben igényelnek, ha özönnövényekkel fertőződnek, többnyire a kiszáradás miatt.

A nádasok és sásosok is ki vannak téve az inváziós magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) terjedésének, ez a faj sűrű állományaival veszélyezteti a láprétek fennmaradását. A nádas egy részének meghagyását az indokolja, hogy a több éves avas nádasok táplálkozó és fészkelőhelyet nyújtanak védett vagy fokozottan védett madárfajok számára.

A vízhez kötött jelölő állatfajok közül ebben a kezelési egységben a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) az időszakosan kialakuló, kisebb-nagyobb pocsolyákban, nyomvályúkban, mélyedésekben, pangó vizesekben, kisebb források által létrehozott pocsolyákban fordul elő. A túltartott vaddisznó állomány a vizes élőhelyekben és sásréteken is jelentős károkat okoz, mivel túrásával megbontja a növényzet borítását, számottevő kiterjedésű foltokban degradálva a szerkezetét, ezért kerülendő a vadat vonzó létesítmények elhelyezése.

(a) KE-4 kezelési egység: Természetközeli fás és cserjés élőhelyek

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe jó, természetközeli állapotban lévő fás-cserjés élőhelyek, valamint – a mélyebb szakaszokon – puhafás ligeterdők idősebb állományai tartoznak. Ezen ligeterdők idősebb állományai annyira megritkultak, hogy megőrzésük legmegfelelőbb módja, ha azokon gazdálkodás nem folyik. Az őshonos állományok a folyópart fiatal zátonyainak beerdősödése során először kialakuló bokorfüzesek (J3) melyek idővel puhafaligetekké (J4) fejlődnek. Az ártér már szárazföldhöz tartozó részein szintén puhafás ligeterdőt (J4) találunk, melyek lehetnek füzesek, jellemzően fehér fűz dominanciájával, illetve fehér vagy fekete nyár dominálta állományok. A spontán kialakuló állományok esetében kisebb facsoportok váltakoznak tisztásokkal. Mind a kialakult, mind a spontán állományok esetében a foltok faállományát nagyrészt fehér fűz (*Salix alba*), helyenként törékeny fűz (*Salix fragilis*), fekete nyár (*Populus nigra*) és fehér nyár (*Populus alba*) alkotja.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: (J3) Folyómenti bokorfüzesek; részben (J4) Fűz-nyár ártéri erdők; részben (RB) Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők; részben (RDb) Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők.
- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok: (91E0*) Puhafás ligeterdők, éger- és kőrsligetek, láperdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), magyar színjátszólepke (*Apatura metis*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), fekete gólya (*Ciconia nigra*)
- Egyéb fontos fajok: erdei béka (*Rana dalmatina*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok alapja az ide sorolt állományok teljes zavartalanságának biztosítása. Fontos az állományok erdőművelésből történő kivétele. Amennyiben ez nem megoldható, a vágásfordulók minél hosszabb elnyújtása szükséges, a természetes felújítás, folyamatos erdőborítás biztosításával. Az erdő folyamatos borításának biztosítása mellett szükséges a honos, termőhelyazonos állomány megtartása. A kezelési egységben az egyik fő cél az inváziós növények elleni védekezés. A vasút melletti szakaszokon főként inváziós agresszíven terjedő lágyszárúak (pl. süntök) találhatók, melyek mellett foltszerűen mocsári- és réti növényzet is található. Ezen lágyszárú özönfajok eltávolítása vagy visszaszorítása indokolt. Az idegenhonos erdőrészekben is javasoljuk a felújításokat őshonos fafajjal elvégezni. Alkalmazandó fafajok elsősorban a fehér fűz, törékeny fűz, enyves éger, fehér- és fekete nyár. Az őshonos erdőállományok folyamatos erdőborítás biztosításával végzett kezelése a természetesség növelését is eredményezi.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 1996. évi LIII. tv. a természet védelméről;

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Az Iharosi Erdőtervezési Körzet erdőterve (törzskönyvi szám: 13/2009)

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	fokozottan védett területeken, ill. fokozottan védett fajok élőhelyén
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	<p>Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Ebben az időszakban a fészkek 400 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.</p> <p>Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.</p> <p>Szükség esetén a terepi adottságokhoz jobban illeszkedő, egyedi méretű és alakú védőzóna is kijelölhető.</p> <p>Azokat a faegyedeket, amelyeken védett madárfajok fészke található az erdészeti tevékenységek során kímélni kell.</p>
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	Mély fekvésű, vízállásos foltok vegetációjának megőrzése, lábonszáradt, odvas vagy böhöncös faegyedek kímélete.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.	A fűzligetek és bokorfüzesek fokozott kímélete.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	pl.: fehér fűz (<i>Salix alba</i>), törékeny fűz (<i>Salix fragilis</i>), fekete nyár (<i>Populus nigra</i>) és fehér nyár (<i>Populus alba</i>)
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység esetében legfontosabb a mai napig fennmaradt jó természeti állapot megőrzése, melyhez alapvetően nem beavatkozás vagy fejlesztés szükséges, hanem a lehető leginkább zavartalan állapot fenntartása. Az állományok termőhelye stabil, jó vízellátottságú, viszont új zátonyok és pionír élőhelyek (pl. bokorfüzesek) kialakulásának lehetősége erősen korlátozott. A területen az inváziós fajok borítása csekély, de további terjedésük várható és alig akadályozható, ezért az erdőszerű, zárt füzes állományok záródásának fenntartása fontos feladat. A nyugati piszedenevér élőhelyvédelme szorosan összefügg a xilofág rovarfajok védelmével, hiszen élőhelyi igényeik is hasonlóak. Így érdekükben kiemelt cél legyen az idős faegyedek védelme, a vágásérettségi korok kitolása, a nevelővágások során a lábonszáradó, és lábonszáradt faegyedek megóvása. A tavi denevér nyugat-Európában elsősorban épületlakó lett, de Magyarországon a nagy folyók menti ligeterdőkben odúlakó állományai is élnek, melyek az eredeti élőhelyei a fajnak. A hullámtéri füzesek és tölgyesek idős állományainak oltalma, az odvas, hasadt, lábonszáradt faegyedek védelme elősegíti a tavi denevér védelmét. Ugyanilyen fontos a táplálkozó területek védelme. A faj elsősorban nagyobb víztestek felett 0,2-1 méterrel vadászik. Ennek során azokat a helyeket keresi, ahol dús, magas parti bokros-erdős vegetáció van, mert ezek szélárnyékoló hatása miatt kisebb a vízfelszín fodrozódása, a szél zavaró hatása. A parti fás vegetáció megóvása így nagyon fontos a faj védelme szempontjából. Fontos a közösségi jelentőségű madárfajok (réthisas (*Haliaeetus albicilla*), fekete gólya (*Ciconia nigra*)) fészkei körül a megfelelő pufferzóna fenntartása.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység közvetlenül vasúti pályaszakasszal is érintett, így a megszerezés, valamint a vasúti sínek karbantartási munkái miatt felmerülő veszélyes anyagok felhasználása esetén egyeztetés javasolt a természetvédelmi kezelővel.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

A kialakult puhafás állományokban a lágyszárú szint éves dinamikája a vízellátottságtól is függ. A térségbeli állományok ökológiai szempontból nagyon értékesek, fajgazdagok, általában nem vagy csak nehezen megközelíthetők, emiatt alacsony intenzitású erdőgazdálkodás (pl. egészségügyi termelések, inváziós fafajok eltávolítása), vagy a gazdálkodás teljes elhagyása, az állományok erdőművelésből történő kivétele indokolt. Mindezek miatt a zavartalanság biztosítása a leginkább megfelelő intézkedés.

(a) KE-5 kezelési egység: Degradálódó, jellegtelen vagy tájidegen és idegenhonos fásszárúakkal elegyes féltermészetes fás élőhelyek

(b) Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a terület jó-közepes természetességű fás élőhelyeit foglalja magában. Jellemzően puhafás ligeterdők akáccal vagy inváziós lágyszárúakkal kisebb mértékben fertőzött állományai, vagy jellegtelen, homogén fiatalosok. A foltok faállományát nagyrészt fehér fűz (*Salix alba*), helyenként törékeny fűz (*Salix fragilis*), fekete nyár (*Populus nigra*) és fehér nyár (*Populus alba*) alkotja. A gyomok aljnövényzeti túlsúlya lehet a gazdálkodási, zavaró tevékenység hatása is. A tájidegen és idegenhonos fajok jelenléte az állományok természetességét jelentősen csökkenti.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: részben (J4) Fűz-nyár ártéri erdők; részben (RB) Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők; részben (RDb) Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők.
- Érintett Natura 2000 fajok és élőhelyek: (91E0*) Puhafás ligeterdők, éger- és kőrísligetek, láperdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*). skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), erdei béka (*Rana dalmatina*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), fekete gólya (*Ciconia nigra*)
- Egyéb kiemelt fajok: erdei béka (*Rana dalmatina*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Elsődleges az állományok gazdálkodásában a természetkímélő módszerek alkalmazásának fontossága és az inváziós fajok visszaszorítása. A vágásfordulók elnyújtása, természetes felújítás és folyamatos erdőborítás biztosítása segít a természetesség megőrzésében, emelésében. Az erdő folyamatos borításának biztosítása mellett szükséges a honos, termőhely azonos állomány megtartása, előtérbe helyezése a gazdálkodás során. Végső cél az állományok tisztán honos, természetközeli állapotú kialakítása. Mélyebben fekvő bokorfüzesek, füzes-nyaras facsoportok váltakoznak tisztásokkal, ligetesedő erdőkkel. A kezelési egységben az egyik fő cél az inváziós növények elleni védekezés. A vasút melletti szakaszokon főként inváziós agresszíven terjedő lágyszárúak (pl. süntök) találhatók, melyek mellett foltszerűen mocsári- és réti növényzet is található. Ezen lágyszárú özönfajok eltávolítása vagy visszaszorítása indokolt. A felújításokat a részben idegenhonos faállományú erdőrészekben is szükséges őshonos fafajokkal elvégezni. Alkalmazandó fafajok leginkább a fehér fűz, törékeny fűz, enyves éger, fehér- és fekete nyár. Az őshonos erdőállományok folyamatos erdőborítással való kezelése a természetesség növelését is eredményezi.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 1996. évi LIII. tv. a természet védelméről
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Az Iharosi Erdőtervezési Körzet erdőterve (törzskönyvi szám: 13/2009)

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Fokozottan védett területeken, ill. fokozottan védett fajok élőhelyén.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	<p>Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Ebben az időszakban a fészkek 400 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.</p> <p>Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.</p> <p>Szükség esetén a terepi adottságokhoz jobban illeszkedő, egyedi méretű és alakú védőzóna is kijelölhető. Azokat a faegyedeket, amelyeken védett madárfajok fészke található az erdészeti</p>

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
		tevékenységek során kímélni kell.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakításának elősegítése, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	Mély fekvésű, vízállásos foltok vegetációjának megőrzése, lábonszáradt, odvas vagy böhöncös faegyedek kímélete.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	pl.: fehér fűz (<i>Salix alba</i>), törékeny fűz (<i>Salix fragilis</i>), fekete nyár (<i>Populus nigra</i>) és fehér nyár (<i>Populus alba</i>)
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.	
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E85	A hagyásfák, hagyás facsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A Dráva és Mura magas árterén kisebb akácós foltok és leromlott puhafás származékok találhatóak. Ezek záródása gyakran gyenge, ezért gyomosodók, az akácós foltok pedig a faj spontán terjedésének forrásai, ezért a közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és minőségének növelése érdekében támogatandó az inváziós foltok átalakítása őshonos fafajú állományokra. A nyugati pisedenevér élőhelyvédelme szorosan összefügg a xilofág jelölő rovarfajok védelmével, hiszen élőhelyi igényeik is hasonlóak. Így érdekükben kiemelt cél kell legyen az idős állományok és egyedek védelme, a vágásérettségi korok kitolása, a nevelővágások során a lábön száradó, és lábön száradt faegyedek megóvása. A tavi denevér Nyugat-Európában elsősorban épületlakó lett, de Magyarországon a nagy folyók menti ligeterdőkben odúlakó állományai is élnek, melyek az eredeti élőhelyei a fajnak. A hullámtéri füzesek és tölgyesek idős állományainak oltalma, az odvas, hasadt, lábön száradt faegyedek védelme elősegíti a tavi denevér védelmét. Ugyanilyen fontos a táplálkozó területek védelme. A faj elsősorban nagyobb víztestek felett 0,2-1 méterrel vadászik. Ennek során azokat a helyeket keresi, ahol dús, magas parti bokros-erdős vegetáció van, mert ezek szélárnyékoló hatása miatt kisebb a vízfelszín fodrozódása, a szél zavaró hatása. A parti fás vegetáció megóvása így nagyon fontos a faj védelme szempontjából.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár – például új vonalas létesítmények kialakítása, beépítés – nem javasolt. A kezelési egység egy rövidebb szakaszon közvetlen vasúti pályaszakasszal is érintett, így a vegyszerezés, valamint a vasúti sínek karbantartási munkái miatt felmerülő veszélyes anyagok felhasználása esetén egyeztetés javasolt a természetvédelmi kezelővel.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

Az állományok magas ártéren vagy magasparkokon találhatóak, ahol tartósan a talajvíz gyakran már nem, vagy csak korlátozottan elérhető, hordalékot és elöntést ritkán kapnak. A térségbeli állományok ökológiai szempontból nagyon értékesek, fajgazdagok, nem vagy csak nehezen

megközelíthetők, emiatt alacsony intenzitású erdőgazdálkodás (pl. egészségügyi termelések, inváziós fajok eltávolítása), vagy (ha nincsenek idegenhonos fajok és a záródás megfelelő) a gazdálkodás teljes elhagyása indokolt. A kezelési egység területén található erdőben az akác állományszerűen, csoportokban vagy szálanként jelen van, negatív hatást gyakorolva a velük közvetlenül érintkező élőhelyekre, így ha csak ezeknek az állományát sikerül visszaszorítani, az már hozzájárul a természetesség növeléséhez.

Az erdőgazdálkodás során az őshonos állományok esetében is szükséges a természetességi állapot javítását megelőzni.

(a) KE-6 kezelési egység: Jellegtelen ültetvények, tájidegen őshonos fajú erdők és idegenhonos fajok állományai

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ebben a kezelési egységben található állományok az őshonos fajok mellett a gyakran előforduló fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), ritkábban szálanként dió (*Juglans regia*), szelídgesztenye (*Castanea sativa*), fehér eper (*Morus alba*), gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei juhar (*Acer campestre*) jellemző. Aljnövényzetében zavarást jelző fajok, a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), a nagy csalán (*Urtica dioica*), vadszeder (*Rubus fruticosus*) tömegesek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: részben (RB) Őshonos fajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők; részben (RDb) Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők; (S6) Nem őshonos fajok spontán állományai.
Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok: rétisas (*Haliaeetus albicilla*), fekete gólya (*Ciconia nigra*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési területen a legfontosabb, hogy a szomszédos természetes és természetközeli élőhelyek védelme ne kerüljön veszélybe. Ennek érdekében javasolt egyfelől az inváziós fajok aktív visszaszorítása, másrészt az erdészeti munkálatok körültekintő kivitelezése. A tervezési területen az idegenhonos fajok alkotta erdők, erdőfoltok, facsoportok nem kívánatosak. Ilyen fajok a fehér akác, dió, a fehér eper kései meggy (*Prunus serotina*), közönséges lucfenyő (*Picea abies*) és kaukázusi jegenyefenyő (*Abies nordmanniana*). Szintén meg kell említeni az özön lágyszárú fajokat is, melyek szintén nagy mennyiségben vannak jelen a kezelési egységben. Ezen állományokat a következő fajok alkotják: magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*), egynyári seprence (*Stenactis annua*), amerikai karmazsinbogyó vagy alkörmös (*Phytolacca americana*), süntök (*Echinocystis lobata*), bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glandulifera*) és parti szőlő (*Vitis vulpina*).

A kezelési egységben a vadgazdálkodást szolgáló infrastruktúra kialakítása előtt az illetékes nemzeti park igazgatóság értesítése szükséges.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 1996. évi LIII. tv. a természet védelméről;

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Az Iharosi Erdőtervezési Körzet erdőterve (törzskönyvi szám: 13/2009)

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	<p>Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Ebben az időszakban a fészkek 400 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.</p> <p>Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.</p> <p>Szükség esetén a terepi adottságokhoz jobban illeszkedő, egyedi méretű és alakú védőzóna is kijelölhető.</p> <p>Azokat a faegyedeket, amelyeken védett madárfajok fészke található az erdészeti tevékenységek során kímélni kell.</p>
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakításának elősegítése, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	pl.: fehér fűz (<i>Salix alba</i>), törékeny fűz (<i>Salix fragilis</i>), fekete nyár (<i>Populus nigra</i>) és fehér nyár (<i>Populus alba</i>)
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.	
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).	
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.	
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az állományok vízellátottsága nem megfelelő, ezért kiligetesednek, gyomosodnak, magaskórós tisztások alakulhatnak ki. A betelepülő őshonos faegyedek megkímélendők, míg az özönfajok további beszivárgását meg kell akadályozni. Az akácok nem kívánatos vegetációtípust jelentenek, illetve az akác, mint fafaj elegyként vagy domináns fajként történő megjelenése sem kívánatos, felújításukat árnyaló őshonos fafajokkal, akár több lépcsős állomány-átalakítással kell megoldani. A nem megfelelő termőhelyen álló telepített égeresek átalakítása fehér nyárral, kocsányos tölgyvel, magyar körissel, vénic szillel javasolt.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

Az állományok magas ártéren vagy magaspartonokon találhatóak, ahol tartósan a talajvíz gyakran már nem, vagy csak korlátozottan elérhető, hordalékot és elöntést ritkán kapnak. Az akác mennyisége a területen még nem „végzetes”, egy célzott nagyobb projekt keretében reális cél lehet az akácos erdőfoltok és kisebb sarjtelepek teljes eltávolítása, átalakítása. Más természetvédelmi projektek révén az eltávolítás, átalakítás technológiája jól ismert.

(a) KE-7 kezelési egység: Tavak, holtágak és hínárnövényzetük

(b) Kezelési egység meghatározása:

Az egész terület azon természetes és mesterséges, állóvízi (legfeljebb időszakosan lassan folyó holtág) vizes élőhelyeinek összessége, melyek egész évben vagy az év nagy részében vízzel borítottak, tehát fennmaradásukban és működésükben elsődleges a víz jelenléte. Hínár vegetáció és vízben álló lápi-, mocsári növényzet jellemző.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: (Ac) Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete; (U9) Állóvizek.
- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok: kis részben (3150) Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel. szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vizes élőhelyek nagy részén, a gazdálkodás nem kívánatos, hasznosítás mentes területként javasolt kezelni. A vizes élőhelyeken a tavaszi, nyár elején jelentkező belvizek elvezetése nem szükséges, természetvédelmi kezelési cél annak megőrzése. Nagyon fontos ezen a területeken a megfelelő vízgazdálkodás biztosítása, a vízszintingadozás kiküszöbölése, a vízi szervezetek szaporodási és életfeltételeinek stabil biztosítása érdekében. Lehetőség szerint a Dráva elzáródott mellékágait újra meg kell nyitni, átjárhatóvá kell tenni a természetes vízháztartási viszonyok helyreállítása céljából.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- a természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései;
- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról;
- Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve;

- a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény vonatkozó rendelkezései.

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás-javaslat	Megjegyzés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).	Horgásztavak esetében is csak a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon.
V15	Nyílt vízfelületek medrének kotrása nem engedélyezhető.	
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A hínártársulások fenntartásán, a megfelelő vízszint és vízminőség biztosításán túl különösebb beavatkozásra nincs szükség. A jó állapotú holtmedreken horgászat, vízrendezés nem engedélyezhető. A kezelési egységben lévő vizes élőhelyek adnak otthont az olyan védett fajoknak, mint a vöröshasú unka (*Bombina orientalis*), a dunai tarajosgöte (*Triturus cristatus*), vagy a mocsári teknős (*Emys orbicularis*), melyek jelenleg is hasznosítás mentes területeken élnek, a tájhasználatól nem veszélyeztetettek. Ezekre a fajokra a kiszáradás és a vizes élőhelyeket elfoglaló özöngyomok jelenti a legfőbb veszélyt. A Nyugat-Drávát (HUDD20054) vasútvonal, valamint annak töltése választja el a Zákány-Örtilos-dombok (HUDD20055) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területtől, mely hosszában végighúzódik a területen, elválasztva a mélyebb ártéri területeket a magasabban fekvő dombvidéki jellegű területről. A vasútvonal és annak töltése izolációs barriert képeznek a fent említett jelölő fajokra nézve, melyek a tavaszi szaporodási ciklusuk alatt a vizes élőhelyek felé vonulnak.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár nem javasolt. A terület közvetlen közelében a vegyszerezés, valamint más veszélyes anyagok használata nem javasolt. Ezzel kapcsolatban egyeztetés szükséges a természetvédelmi kezelővel.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési területen előforduló vizes élőhelyek kiemelt fontosságúak a vízi életközösségekre nézve. A kezelési javaslatok ezen vizes élőhelyek általános védelmét hivatottak biztosítani. A természetes és néhány kisebb kavicstó medre sekély, lapos partú, általában gazdag hínár- és mocsári növényzettel, a nagyobb kavicstavak mélyek, meredek partúak, vízi növényzetük gyakorlatilag hiányzik. A szomszédos erdők árnyalása erősen befolyásolja fajgazdaságukat, az

árnyas helyeken szinte növényzetmentesek a víztestek. Jelentős problémaként jelentkeznek az agresszíven terjedő lágy- és fásszárú inváziós fajok megtelepedése és felszaporodása, melyeknek a csökkenő vízszint is kedvez.

(a) **KE-8 kezelési egység:** Folyóvizek (Dráva és Mura)

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez sorolandók a Dráva és a Mura folyóvizek. A Duna egyik legnagyobb mellékfolyójának, a Drávának a magyar-horvát szakasza viszonylagos szabályozatlansága és jó vízminősége miatt különleges értéket képvisel. A magyar szakasz a 235-ös fkm-től (Órtilos) a 70-es fkm-ig (Matty térsége) tart, melyből 5 fkm érinti a tervezési területet (235-ös fkm-től, 230-as fkm-ig). A szabályozottság szempontjából a magyarországi szakasz két eltérő részre osztható, az Órtilos-Barcs és Barcs-Drávaszabolcs közötti szakaszra. A felső szakaszon a folyó partjait csak lokális beavatkozásokkal szabályozták.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: (U8) Folyóvizek.
- Érintett Natura 2000 élőhelyek Nincsenek érintett élőhelyek.
- Érintett Natura 2000 fajok: sárgás szitakötő (*Gomphus flavipes* vagy *Stylurus flavipes*), leánykancér (*Rutilus pigus*), balin (*Aspius aspius*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vágócsík (*Cobitis taenia*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), magyar bucó (*Zingel zingel*), német bucó (*Zingel streber*),
- Egyéb kiemelt fajok: kis csér (*Sterna albifrons*), kockás sikló (*Natrix tessellata*), vízisikló (*Natrix natrix*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasolt a mederrendezési munkálatok felülvizsgálata a vízgazdálkodási tevékenység során a főmedret érintően. A felülvizsgálatnak ki kellene terjednie a partbiztosításokra, kemelt jelentőségű a természetes partszakaszok megőrzése több szempontból is, például a nyílt kavicsátonyok fenntartása és zavartalanságuk biztosítása, a hozzájuk kötődő ritka fajok (pl.: kis csér (*Sterna albifrons*)) populációinak megőrzése céljából. A korábbi szabályozások, illetve a felsőbb szakaszon létrehozott eróművek által okozott medersüllyedés káros hatásainak mérséklési lehetőségeit meg kell vizsgálni. Nagyon fontos ezeken a területeken a megfelelő vízgazdálkodás biztosítása, a vízszintingadozás kiküszöbölése, a vízi szervezetek szaporodási és életfeltételeinek stabil biztosítása érdekében. Lehetőség szerint a Dráva elzáródott mellékágait meg kell nyitni, újra átjárhatóvá kell tenni a természetes vízháztartási viszonyok helyreállítása céljából.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról
- Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény vonatkozó rendelkezései

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás-javaslat
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V63	Élőhely-rekonstrukció.
V67	A területen mindennemű beavatkozás kerülendő, kezeletlen állapotban való fenntartás indokolt.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területen meghatározó Dráva- és Mura folyó esetében komplex vízgazdálkodási rehabilitációs terv kidolgozására van szükség, amelynek célja a vízszint további süllyedésének megakadályozása, alternatív megoldásként pedig az ártéren és a mentett oldalon a területi vízvisszatartást segítése. Kiemelt feladat a lágy- és fásszárú özönnövények visszaszorítása a teljes ártéren, valamint a szabad meder- és zátonyfejlődés biztosítása.

Az egyre erősebben jelentkező horgászati terhelést kizárólag hatékonyabb kommunikációs tevékenységgel lehetne kompenzálni (érintett fajok: leánykancér (*Rutilus pigus*), balin (*Aspius aspius*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vágócsík (*Cobitis taenia*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), magyar bucó (*Zingel zingel*), német bucó (*Zingel streber*)). Meg kell vizsgálni a mellékágak állapotát, és ahol természetvédelmi szempontból indokolt, azok helyreállítását el kell végezni (be és kifolyók rendbetétele, a vízmozgást akadályozó tárgyak eltávolítása, ahol kell kotrás természetkímélő módon). A kövezések mögötti feltöltődés (zátony és sziget kialakulás) sok esetben jó élőhelyeket jelent, mind a vízi élőlények, mind a madarak számára. A szigetek sok esetben kezdenek „összenőni” a szárazfölddel, pedig olykor előnyösebb lenne a vizes ág fennmaradása. A kavicszátonyok fontos költőhelyei a ritka, Magyarországon csak ezeken az apró szigeteken költő kis csérnek (*Sterna albifrons*).

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A terület nincs jelentősebb turisztikai nyomásnak kitéve. Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

A javasolt kezelések a vizes élőhelyek jó ökológiai állapotának megtartását célozzák meg. A mellékágak élővé és átjárhatóvá tétele ökológiai szempontból mindenképpen előnyös, és a vízkeretirányelvvel is összhangban lenne.

(a) *KE-9* kezelési egység: Egyéb élőhelyek

(b) Kezelési egység meghatározása:

Rövid szakaszon a Natura 2000 területen áthalad az Órtilos települést az őrtilosi vasútállomással összekötő burkolt út (mintegy 500m), e mellett burkolatlan dűlőutak is megtalálhatók a területen. A vasútvonal jóval hosszabb szakaszon érinti a Natura 2000 területet, annak részét képezi teljes hosszában a Zákány-Beleznai vasútállomások közötti szakaszon. A vasút mellett számos helyen találkozhatunk az inváziós japánkeserűfű (*Reynoutria japonica*), a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), a süntök (*Echinocystis lobata*) és az intenzíven terjedő fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*) kisebb-nagyobb állományával. A töltés mellett alapvetően őshonos fajokból álló gyomnövényzet, cserjés vagy pionír növényzet a jellemző. A területen a MÁV Zrt. tulajdonában levő vasúti sínek, töltések, stb., valamint a MÁV Zrt. és magánszemélyek tulajdonában lévő utak és ingatlanok találhatóak, mely utóbbiak közül néhány elhagyatottan áll. A területen kisebb tanyák és családi gazdaságok is megtalálhatók (Órtilos vasútállomás mellett és Zákány déli részénél), de számuk nem jelentős.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett Á-NÉR élőhelyek: (U10) Tanyák, családi gazdaságok; (U11) Út- és vasúthálózat.
- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok: Nincsenek érintett élőhelyek és fajok.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az utak, vasutak fenntartása szükséges, mely révén biztosítható a gazdálkodás és a közlekedés a területen. Fontos, hogy a vonalas létesítmények valamint a töltések javítási és helyreállítási munkálatait előzetesen egyeztessék a természetvédelmi kezelővel (pl. az érintkező cserjés kivágásának, az ideiglenes depóniák helyének meghatározása, stb.). A családi gazdaságokban kerülni kell a túlzó vegyszerhasználatot, a környezetre veszélyes szerek alkalmazását. Az alkalmazott agrotechnikában törekedni kell a természetbarát szerek használatára.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A töltések esetében a vízgazdálkodási terv előírásai a mérvadóak.

b) Javasolt előírások:

Erre a kezelési egységre nézve önkéntesen vállalható előírások nem fogalmazhatók meg.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Ezen területek esetében kezelési javaslatokat nem fogalmaztunk meg, működésüket a hatályos jogszabályi előírások és egyedi hatósági engedélyek alapján kell biztosítani.

A fent említett utak, vasutak, töltések javítása, felújítása és helyreállítása nem tekinthető élőhelyrekonstrukciós munkának, így ilyen jellegű javaslatok nincsenek.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A terület nincs jelentősebb turisztikai nyomásnak kitéve. Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok nincsenek.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

A vonalas létesítmények fenntartása fontos, melyek a gazdálkodást és a közlekedést is szolgálják.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok részletezését az egyes kezelési egységekre vonatkozóan fejtettük ki az 1-8 KE-ek esetében.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az egyes fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések túlnyomó részben élőhelykezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. A vízhez kötött jelölő állatfajok a jelenleg is hasznosítás mentes területeken élnek, a tájhasználatától nem veszélyeztetettek. Ezekre a fajokra a kiszáradás és a vizes élőhelyeket elfoglaló özöngyomok jelentik a legfőbb veszélyt.

Külön kiemelandó, hogy a nyugati piszedenevér élőhelyvédelme szorosan összefügg a xilofág jelölő rovarfajok védelmével, hiszen élőhelyi igényeik is hasonlóak. Így érdekükben kiemelt cél kell, legyen az idős erdők védelme, a vágásérettségi korok emelése, a nevelővágások során a lábön száradó, és lábön száradt faegyedek megóvása. A tavi denevér Nyugat-Európában elsősorban épületlakó lett, de Magyarországon a nagy folyók menti ligeterdőkben odúlakó állományai is élnek, melyek az eredeti élőhelyei a fajnak. A hullámtéri füzesek és tölgyesek idős állományainak oltalma, az odvas, hasadt, lábön száradt faegyedek védelme elősegíti a tavi denevér védelmét. Ugyanilyen fontos a táplálkozó területek védelme.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A tervezés alapját jelentő élőhelytérképezés 2016-2017-ben készült el. A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásának követése.

A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasoljuk az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 5-10 évente. Javasolt a jelölő élőhelyek állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű erdőkre és vizes élőhelyekre kidolgozott vonatkozó módszertan. Az özönnövényekre vonatkozóan (az élőhelytérképezéshez kapcsolódóan), NBmR szerint, 5-10 évente elvégezni.

Védett és indikátor növényfajok monitorozása (különös tekintettel a zátonylakó pionír fajokra), NBmR szerint, 2-5 évente szükséges.

A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar rutila*) monitorozása NBmR módszertan szerint 5 évente végezhető.

A nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), magyar színjátszólepke (*Apatura metis*) monitorozását javasolt legalább 10 évente elvégezni. A nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) esetében az imágók mellett a kirepülő nyílások alapján kell monitorozni, legalább 10 évente. Ezen fajok esetén a jelenlét-hiány adatok felvétele mellett a potenciális élőhelyek alkalmasságának monitorozása javasolható

A jelölőnek javasolt vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományát NBmR protokoll szerint javasolt 10 évente monitorozni.

A jelölő halfajok monitorozására taxonokra kidolgozott módszerek szükségesek, a közösségi szintű, NBmR-ben használt módszertan csak részben elégíti ki ezen fajok populációnak a méretéről szükséges információhiányt.

Eudontomyzon spp., *Rutilus pigus*, *Aspius aspius*, *Gobio albipinnatus*, *Gobio uranoscopus*, *Gobio kessleri*, *Gymnocephalus schraetzer*, *Zingel zingel*, *Zingel streber*: a Dráva esetében elsősorban vízben gázolva a litorális zónában, az 0,5-1 méternél nem mélyebb sodrott, sóderes és homokos aljzatú mederszakaszokon elektromos halászgéppel folytatott adatgyűjtés, legalább két eltérő aspektusban. A fenéklakó, áramláskedvelő halfajokra elektromos halászgéppel kombinált mélységi mintavételi eszköz (elektromos kece) is alkalmazható.

Gobio albipinnatus, *Cobitis taenia*, *Sabanejewia aurata*, *Zingel streber*: a felsorolt taxonok esetében eredményes módszer a 60-80 cm-nél nem mélyebb, áttetsző, homokos és agyagos aljzatú mederszakaszokon a vízben történő gázolással, elektromos halászgéppel folytatott adatgyűjtés, legalább két eltérő aspektusban, bármely napszakban.

Eudontomyzon spp., *Rhodeus sericeus*, *Cottus gobio*, *Gymnocephalus baloni*, *Zingel zingel*: Elsősorban a litorális zónában a partvédelmi kövezésen csónakból vagy gyalogosan (ez utóbbi módszer nem veszélytelen a kövezés stabilitása miatt) a kövezéssel védett partszakaszokon nappali időszakban elektromos halászgéppel végzett adatgyűjtés, legalább két eltérő aspektusban, nappali időszakban.

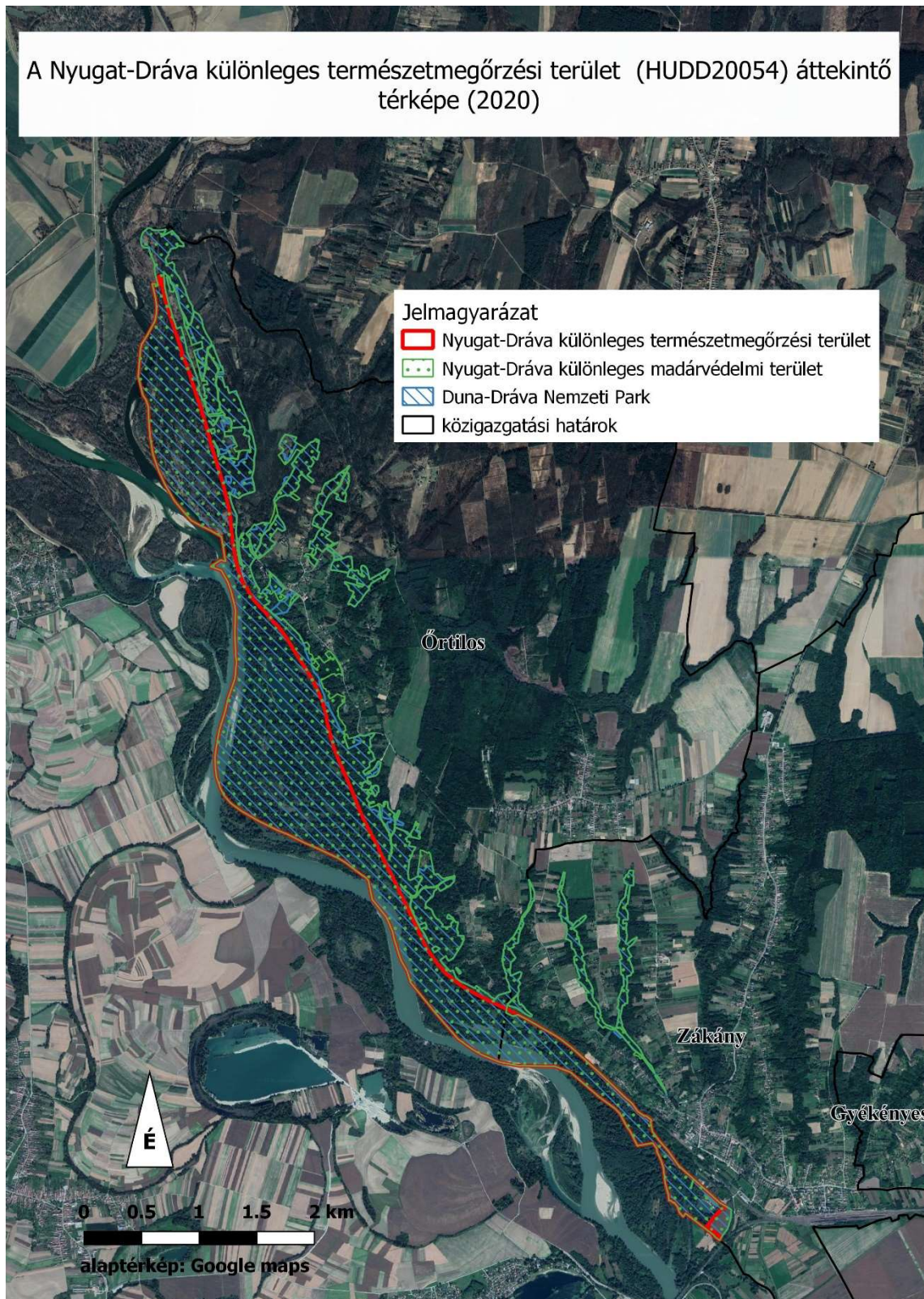
Eudontomyzon spp., *Cobitis taenia*, *Sabanejewia aurata*: A főmeder és mellékágak finom üledékekkel, homokkal borított részein, lehetőleg átlátszó vízben, csónakból vagy vízben történő gázolással, elektromos halászgéppel folytatott adatgyűjtés legalább két eltérő aspektusban, nappali időszakban.

Nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) állományának monitoringja automata detektorokkal és befogással. A faj jelenlét/hiánya, valamint a hosszú távú éves gyakorisággal, hangok alapján vizsgált relatív gyakorisága mutatja a faj (ezen túl az összes erdei denevérfaj) állományának változását, az erdészeti beavatkozások hatását.

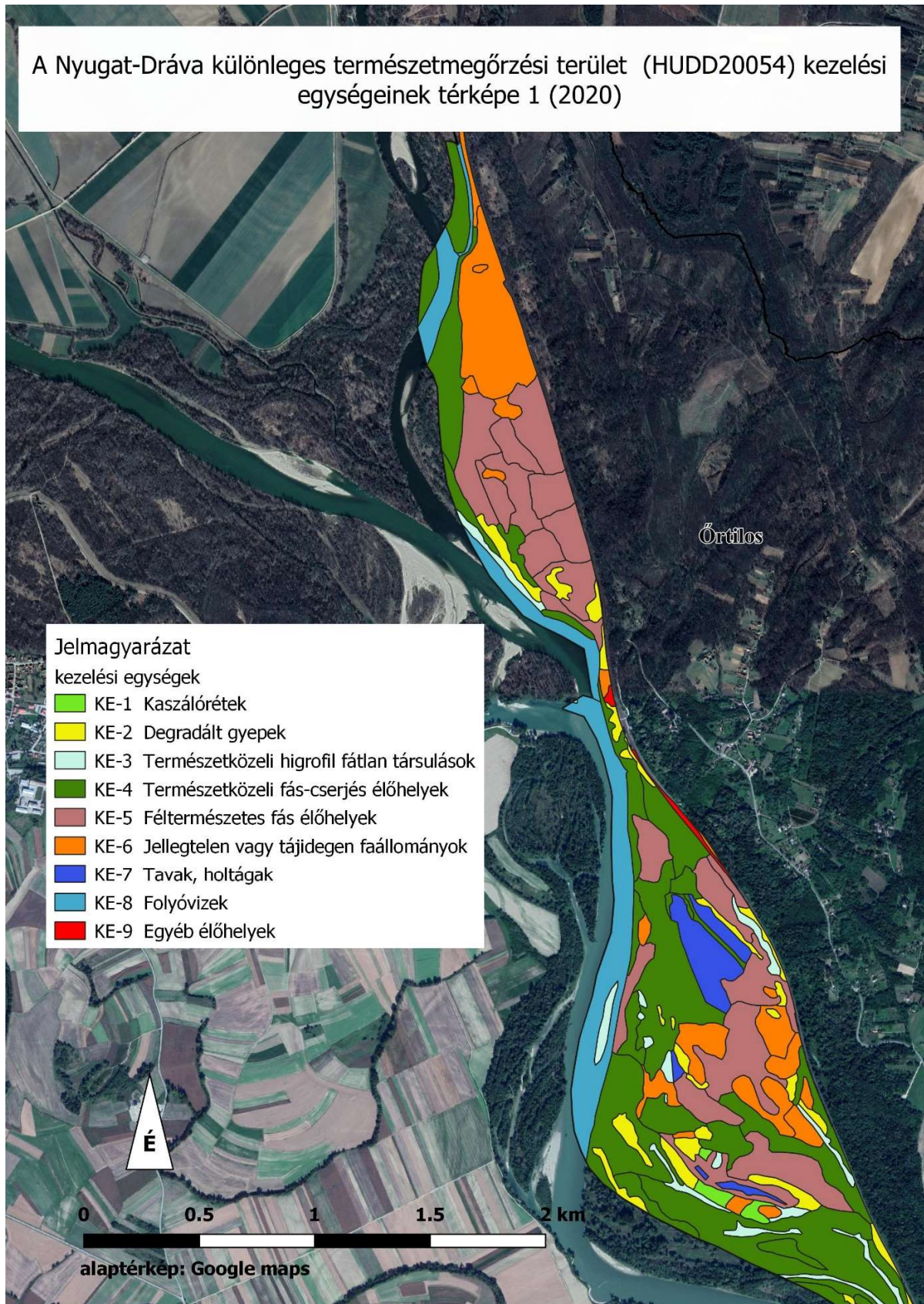
Tavi denevér (*Myotis dasycneme*) állományának monitoringja automata detektorokkal és befogással. A faj jelenlét/hiánya, valamint a hosszú távú éves gyakorisággal, hangok alapján vizsgált relatív gyakorisága mutatja a faj (ezen túl az összes erdei denevérfaj) állományának változását, az erdészeti beavatkozások hatását.

3.2.5. Mellékletek

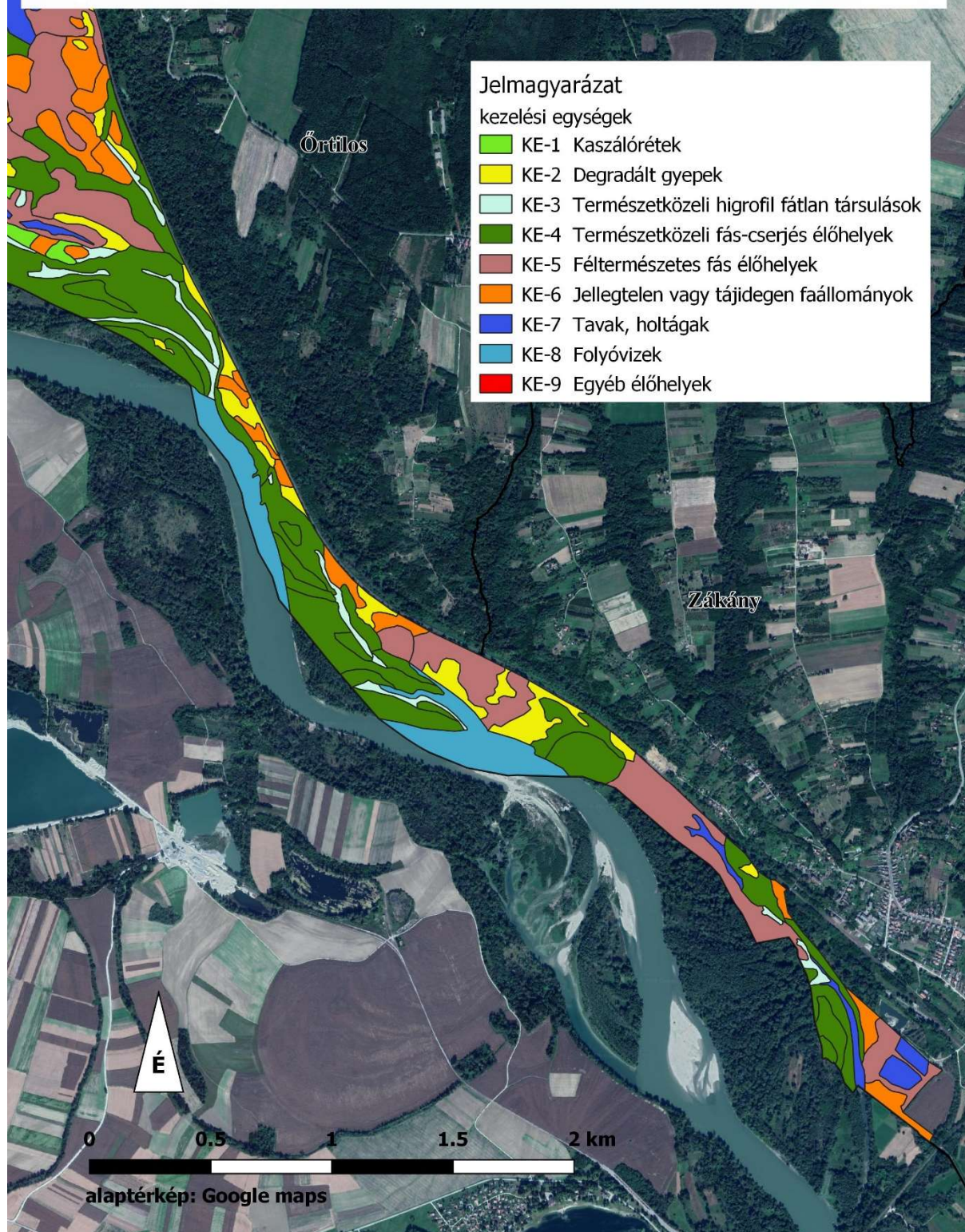
3.2.5.1 A Nyugat-Dráva (HUDD20054) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület áttekintő térképe (2020)

3.2.5.2 A Nyugat-Dráva (HUDD20054) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési egységeinek térképe (2020)

A Nyugat-Dráva különleges természetmegőrzési terület (HUDD20054) kezelési egységeinek térképe 2 (2020)

Táblázat:

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
KE-1	Kaszált félszáraz, elég jellegtelen rét	0,20	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-1	Főleg szélein cserjésedő félszáraz gyep	0,76	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-1	Jellegtelen, kaszált üde rét, jobb fajok főleg az útszegélyben	0,91	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-2	Vízitúra-táborhely kaszált, jellegtelen üde gyep	0,16	Örtilos	0308/	Örtilos	25 U	R74WK-R-12
KE-2	Magaskórós-cserjés-akácodosó vasútmente	0,37	Örtilos	0298/5r	Örtilos	25 U	R74WK-R-12
KE-2	Taposott, kaszált üde gyep	0,53	Örtilos	0308/		–	R74WK-R-12
KE-2	Nitrofil szedres-cserjés-magaskórós	0,40	Örtilos	0310/	Örtilos	16 H	R2JWK-1-12
KE-2	Nádas-magaskórós sűrű	0,67	Örtilos	0312/f		–	R2JWK-1-12
KE-2	Nádas-aranyvesszős-cserjés degradátum, kevés fával	1,82	Zákány	076/2	Zákány	12 TN 8	R9D3K-9-12
KE-2	Aranyvesszős-sásos lék	0,13	Örtilos	0433/1f	Örtilos	25 TN 1	R74WK-R-12
KE-2	Aranyvesszős-sásos lék	0,08	Örtilos	0433/2	Örtilos	25 TN 1	R74WK-R-12
KE-2	Aranyvesszős-magaskórós	0,22	Örtilos	0439/	Örtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-2	Aranyvesszős-magaskórós	0,35	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-2	Erősen becserjésedett egykori gyep, szórtan akác sarjakkal	0,77	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 W	R74WK-R-12
KE-2	Aranyvesszős-magaskórós egykori nedves gyep és magassásos, némi cserjével és facsoporttal	1,40	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 TN 5	R74WK-R-12
KE-2	Erősen becserjésedett egykori félszáraz gyep	1,15	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 D	R74WK-R-12
KE-2	Ártéri aranyvesszős-magaskórós	0,99	Örtilos	0430/	Örtilos	25 L	R74WK-R-12
KE-2	Ártéri cserjés-magaskórós	1,21	Örtilos	0436/	Örtilos	25 D	R74WK-R-12
KE-2	Pántikafüves-magaskórós tisztás	0,19	Örtilos	0430/	Örtilos	25 TN 9	R74WK-R-12
KE-2	Aranyvesszős-magaskórós	0,27	Zákány	068/	Zákány	–	R903K-V-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
			Őrtilos		Őrtilos		
KE-2	Akácodosó egykori félszáraz gye	0,47	Őrtilos	0433/3	Őrtilos	25 TN 1	R74WK-R-12
KE-2	Változatos cserjés-magaskórós-liános sűrűség	0,75	Őrtilos	0312/d	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-2	Magaskórós-nádas-cserjés sűrűség	1,69	Őrtilos	0310/	Őrtilos	16 B	R663K-Y-12
KE-2	Aranyvesszős-magaskórós	0,54	Őrtilos	0320/	Őrtilos	25 TN 6	R903K-V-12
KE-2	Aranyvesszős-csalános-nádas, akác sarjtelepekkel	1,55	Őrtilos	0317/9	Őrtilos	25 TN 6	R903K-V-12
KE-2	Magaskórós-csalános-nádas sáv oldalán fűzfákkal	0,75	Őrtilos	0298/5k	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-2	Nádas-magaskórós-cserjés vasút menti sáv	0,60	Őrtilos	0298/5h	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-2	Nádas-csalános-cserjés magaskórós	0,32	Őrtilos	0298/5k	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-2	Magaskórós-nádas degradátum	0,16	Őrtilos	0444/3b	Őrtilos	25 F	R74WK-R-12
KE-2	Nádas-csalános-liánokkal átszőtt magaskórós	0,41	Őrtilos	0444/3a	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-2	Nádas-csalános-magaskórós	0,49	Őrtilos	0444/3a	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-2	Csalános-nádas-cserjés vasút menti magaskórós degradátum	0,61	Őrtilos	0317/6a	Őrtilos	25 TN 7	R903K-V-12
KE-2	Nádas-csalános-aranyvesszős magaskórós	0,35	Őrtilos	0317/9	Őrtilos	24 TN 2	R903K-V-12
KE-2	Magaskórós-cserjés degradátum, néhány fűzfával	0,53	Őrtilos	0321/	Őrtilos	24 TN 2	R903K-V-12
KE-2	Nádas-cserjés-aranyvesszős degradátum	1,07	Őrtilos	0317/14b	Őrtilos	24 TN 4	R903K-V-12
KE-2	Nádas-aranyvesszős-cserjés degradátum, kevés fával	0,77	Zákány	076/2	Zákány	12 TN 8	R903K-V-12
KE-2	Nádas-aranyvesszős-cserjés degradátum, kevés fával	3,27	Zákány	076/2	Zákány	12 TN 8	R903K-V-12
KE-2	Nádas-magaskórós degradátum	0,51	Zákány	072/	Zákány	12 B	R903K-V-12
KE-3	Pántlikafüves magaskórós a kis sziget partján	0,02	Őrtilos	0315/		–	R663K-Y-12
KE-3	Magaskórósodó ártéri magassásos	0,18	Őrtilos	0433/1f	Őrtilos	25 TN 1	R74WK-R-12
KE-3	Magaskórósodó ártéri magassásos	0,08	Őrtilos	0433/1f	Őrtilos	25 TN 1	R74WK-R-12
KE-3	Pántlikafüves-iszapos folyóparti növényzet	1,51	Őrtilos	0310/	Őrtilos	16 TN 2	R663K-Y-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
			Őrtilos		Őrtilos		
KE-3	Nádas-magassásos	0,18	Őrtilos	0433/1f	Őrtilos	25 TN 1	R74WK-R-12
KE-3	Kiszáradó zsombéksásos, sok tarackoló sással, némi náddal	0,48	Őrtilos	0433/3	Őrtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-3	Apró, leányalt zsombéksásos mélyedés	0,05	Őrtilos	0440/	Őrtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-3	Zsombéksásos, kiszáradóban	0,22	Őrtilos	0447/3	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-3	Ártéri pántlikafüves-sásos-szedres mélyedés	0,55	Őrtilos	0447/3	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-3	Ártéri pántlikafüves-magaskórós meder	1,01	Őrtilos	0447/3	Őrtilos	25 D	R74WK-R-12
KE-3	Kavicszatony, szinte víz alatt	1,18	Őrtilos	0430/		–	R663K-Y-12
KE-3	Ártéri pántlikafüves-magaskórós meder	0,84	Őrtilos	0447/3	Őrtilos	25 L	R74WK-R-12
KE-3	Ártéri pántlikafüves-magaskórós meder	1,07	Őrtilos	0318/	Őrtilos	25 TN 7	R903K-V-12
KE-3	Ártéri holtág fragmentális, de nagyon szép bugás sásos lágja	0,07	Őrtilos	0319/2	Őrtilos	24 L	R903K-V-12
KE-3	Ártéri mederrész, átfolyó vízzel, pántlikafüves szegély	1,08	Őrtilos	0317/14d	Őrtilos	24 L	R903K-V-12
KE-3	Dráva-ág pántlikafüves szegélye, mocsári növényzettel	0,96	Őrtilos	0319/1	Őrtilos	9 VI 2	R9D3K-9-12
KE-3	Pántlikafüves	0,15	Őrtilos	0319/2	Őrtilos	24 TN 6	RC8HK-M-12
KE-3	Nádas-pántlikafüves-magaskórós	0,21	Zákány	063/9	Zákány	–	R903K-V-12
KE-3	Pántlikafüves-magassásos-mocsár	0,67	Zákány	063/9	Zákány	12 TN 3	R903K-V-12
KE-3	Dráva mellékág változó mederrel, pántlikafüves szegéllyel	1,30	Őrtilos	0319/2	Őrtilos	25 TN 7	R903K-V-12
KE-3	Nádas, feltöltődött holtág	1,16	Őrtilos	0298/5k	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-3	Egykori medren magaskórósodó nádas sáv	0,85	Őrtilos	0317/5j	Őrtilos	25 TN 6	R74WK-R-12
KE-4	1-3 m magas sűrű bokorfüzes állomány	0,80	Őrtilos	0310/	Őrtilos	16 TN 2	R663K-Y-12
KE-4	Ligetes-magaskórósodó változatos füzes-fehér- és fekete nyáras ligeterdő-származék	2,45	Őrtilos	0447/3	Őrtilos	25 E	R74WK-R-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
			Örtilos		Örtilos		
KE-4	Idős, ligetes ártéri nyáras viszonylag magas parton, cserjés-magaskórós lékekkel	3,48	Örtilos	0431/	Örtilos	25 I	R74WK-R-12
KE-4	Mély fekvésű, kiligetesedő magaskórós fehér fűzes	0,99	Örtilos	0431/	Örtilos	25 C	R74WK-R-12
KE-4	Idős, viszonylag zárt és homogén magas cserjés fehényaras	1,73	Örtilos	0433/1f	Örtilos	25 D	R74WK-R-12
KE-4	Ligetes, cserjés-csalános-aranyvesszős idős fehér fűzes	2,92	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-4	Ligetes-magaskórós változatos korú, mozaikos ártéri fűzes	10,63	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 D	R74WK-R-12
KE-4	Idős fehér fűz szegély a meder partján	1,37	Örtilos	0320/	Örtilos	25 TN 7	R903K-V-12
KE-4	Idősebb feketenyár-csoport	1,42	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 L	R74WK-R-12
KE-4	Idősebb feketenyár-csoport	2,00	Örtilos	0430/	Örtilos	25 L	R74WK-R-12
KE-4	Viszonylag zárt, idős ártéri fűzes	19,00	Örtilos	0318/	Örtilos	25 D	R903K-V-12
KE-4	Változatos feketenyár-liget, sok parti fűzzel	2,83	Örtilos	0319/2	Örtilos	25 TN 9	RC79K-D-12
KE-4	Idős feketenyáras magaspart	1,82	Örtilos	0317/8	Örtilos	25 TN 6	R903K-V-12
KE-4	Előregedett bokorfűzes, zárt, felnyurgult állomány	1,03	Örtilos	0319/1	Örtilos	9 TN	R903K-V-12
KE-4	Feketenyár-liget, sok parti fűzzel	1,41	Örtilos	0319/1	Örtilos	9 TN	R903K-V-12
KE-4	Feketenyár-liget	0,53	Örtilos	0319/2	Örtilos	24 L	R903K-V-12
KE-4	Változatos, mélyebb fekvésű fűzes ligeterdő, pántlikafüves mederrésszel	4,44	Örtilos	0317/9	Örtilos	9 TN	R903K-V-12
KE-4	Változatos feketenyár-liget, sok parti fűzzel	3,29	Örtilos	0319/1	Örtilos	9 VI 2	R9D3K-9-12
KE-4	Mély fekvésű fűzliget	0,94	Örtilos	0319/1	Örtilos	9 VI 2	R9D3K-9-12
KE-4	Fiatál spontán fűzes-pántlikafüves mozaik	0,42	Örtilos	0319/2	Örtilos	24 TN 6	R9D3K-9-12
KE-4	Ligetes fűz-nyár liget, sok magaskóróssal	0,73	Örtilos	0319/1	Örtilos	9 TN	RC8HK-M-12
KE-4	Változatos feketenyár-liget, sok parti fűzzel	6,53	Örtilos	0319/1	Örtilos	9 TN	R9D3K-9-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
			Őrtilos		Őrtilos		
KE-4	Előregedett bokorfüzes, zárt, felnyurgult állomány	0,97	Őrtilos	0319/2	Őrtilos	24 TN 6	R9D3K-9-12
KE-4	Füzes-nyáras ligeterdő-fragmentum	1,36	Őrtilos	0317/14d	Őrtilos	24 TN 4	R903K-V-12
KE-4	Idős ártéri füzes, jelentősebb japánkeserűfű-beszivárgással	2,60	Zákány	068/	Zákány	–	R903K-V-12
KE-4	Zárt fehér füzes ligeterdő	0,19	Zákány	063/6	Zákány	12 TN 3	R903K-V-12
KE-4	Zárt fehér füzes ligeterdő	2,27	Zákány	063/6	Zákány	12 TN 2	R903K-V-12
KE-4	Zárt feketenyár-liget, sűrűn cserjés foltokkal	1,83	Zákány	063/8	Zákány	12 TN 2	R903K-V-12
KE-4	Felnyíló, száraz kavicsos pionír gyepvel mozaikos bokorfüzes	0,48	Zákány	063/8	Zákány	12 TN 2	R903K-V-12
KE-4	Pánlikafüves-magaskórós spontán füzes szegély	1,69	Őrtilos	0319/2	Őrtilos	25 TN 9	RC79K-D-12
KE-4	Idős, változatos záródású nyár dominanciájú magasártéri ligeterdő, a ligetes-magaskóróstól a zárt, árnyas állományrészekig, változatos (dimbes-dombos) felszínnel	14,65	Őrtilos	0433/1d	Őrtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-4	Ligetes-magaskórós idős ártéri füzes	3,01	Őrtilos	0303/	Őrtilos	16 A	R2JWK-1-12
KE-4	Zárt ártéri fehér füzes, néhány kisebb feketenyár -folttal és magaskórós lékkel	1,64	Őrtilos	0305/	Őrtilos	16 TN 1	R4T3K-J-12
KE-4	Mély fekvésű, partközeli fehér füzes ligeterdő	1,67	Őrtilos	0310/	Őrtilos	16 B	R663K-Y-12
KE-4	Zárt fekete nyár-fehér fűz ligeterdő sáv	1,43	Őrtilos	0312/d	Őrtilos	16 B	R663K-Y-12
KE-4	Változatos-tisztásos, kiligetesedő part menti füzes-nyáras ligeterdő-származék	7,62	Őrtilos	0306/5	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-4	Idős-ligetes fekete nyáras, magaskórós lékekkel	4,66	Őrtilos	0298/5v	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-4	Mély fekvésű, tk. zárt fehér füzes ligeterdő	1,10	Őrtilos	0298/5v	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-4	Kavicstó mély fekvésű partján bokorfüzes-fizoognómiájú keskeny sáv	0,41	Őrtilos	0298/5v	Őrtilos	25 U	R74WK-R-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
KE-4	Kavicstó gátján keskeny fehér fűzes sáv	0,67	Őrtilos	0298/5k	Őrtilos	25 U	R74WK-R-12
KE-4	Vasút menti mélyebb fekvésű fűzes, magaskórós szélekkel	2,00	Őrtilos	0317/5j	Őrtilos	25 TN 6	R74WK-R-12
KE-4	Idős, zárt feketenyáras ligeterdő	4,50	Zákány	072/	Zákány	12 B	R9D3K-9-12
KE-4	Ártéri medret kísérő, változatos fehér nyáras liget, elég zárt, a mederben víz alig, néhol láposodó	5,77	Őrtilos	0317/6a	Őrtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-4	Ligetes, idős fehér fűzes	3,12	Zákány	076/2	Zákány	12 C	R9D3K-9-12
KE-4	Magaspart alapvetően fűzes-nyáras letörése	1,67	Zákány	063/9	Zákány	12 TN 5	R903K-V-12
KE-5	Ligetes, idős fűzes-nyáras ligeterdő származék horgásztó körül, ill. részben a töltésén	3,40	Zákány	064/2b	Zákány	12 TN 6	R2VHM-1-12
KE-5	Változatos, ligetes, magaskórós-akácós-cserjés magasártéri ligeterdő degradátum	6,58	Őrtilos	0312/a	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	Ligetes, idősebb magaskórós fehér fűzes ligeterdő	1,36	Őrtilos	0312/f	Őrtilos	16 B	R663K-Y-12
KE-5	Ligetes, néhol sűrű cserjésbe átmenő fűzes-nyáras-aranyvesszős magasártéri degradátum	7,60	Őrtilos	0317/14a	Őrtilos	24 TN 4	R903K-V-12
KE-5	Idős, ligetes akác elegyes nyáras, magaskórós-cserjés foltokkal	3,03	Őrtilos	0431/	Őrtilos	25 A	R74WK-R-12
KE-5	Középkorú, viszonylag homogén, telepített szerkezetű fehér nyáras	2,27	Őrtilos	0433/1d	Őrtilos	25 D	R74WK-R-12
KE-5	Viszonylag zárt fehér nyáras ligeterdő származék, némi akáccal, fűzzel a szélein	1,58	Őrtilos	0317/14a	Őrtilos	24 TN 4	R903K-V-12
KE-5	Középkorú, viszonylag homogén, telepített szerkezetű fehér nyáras	2,90	Őrtilos	0439/	Őrtilos	25 E	R74WK-R-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
KE-5	Spontán jellegű füzes szegély egykori kavicsstavak körül, a bokotermétűtől a nagy fáig, gyepes lékektől a sásos mélyedésekig	3,68	Őrtilos	0447/3	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-5	Zárt, részben fűz klónokból telepített magas törzsű ártéri erdő, kisebb állomány alatti medrekkel	10,94	Zákány	072/	Zákány	12 B	R903K-V-12
KE-5	10-15 m magas, telepített fehér nyáras-kőrises	3,03	Őrtilos	0298/13d	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	3-7 m magas, változatos sikerességű fehér nyáras felújítás	2,43	Őrtilos	0312/d	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	Idős, ligeteszű-pusztuló fekete- és nemesnyáras, telepített égerrel és spontán akác csoportokkal	3,12	Őrtilos	0298/13c	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	2-5 m magas telepített fehér nyáras	2,60	Őrtilos	0312/d	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	Ligetes idős füzes-nyáras, nagyobb magaskórós lékekkel, foltokban összeomló	3,62	Őrtilos	0312/f	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	2-3 m magas fehér nyáras felújítás, sok magaskórós folttal	2,00	Őrtilos	0312/d	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	Rendkívül változatos, 10-20 m magas, helyenként tisztásos ligeterdő-degradátum, sok égerrel és akác foltokkal	3,57	Őrtilos	0312/d	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	Ligetes, magaskórós, helyenként összedőlő ligeterdő-degradátum magas ártéren	5,52	Őrtilos	0298/13d	Őrtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-5	Vasút menti mély fekvésű füzes sáv	0,84	Őrtilos	0298/5h	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-5	Jellegtelen, telepített égeres, elszórtan fűzekkel	3,08	Őrtilos	0298/5k	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-5	Zárt, elég jellegtelen fehér fűz-fekete nyár ligeterdő	4,35	Őrtilos	0298/2	Őrtilos	25 F	R74WK-R-12
KE-5	Idős, ligetes fekete nyáras (kisebbrészt füzes), lékekkel, összeomló foltokkal, beszökő akáccal	8,06	Őrtilos	0443/3	Őrtilos	25 E	R74WK-R-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
			Örtilos		Örtilos		
KE-5	Kiligetesedő, gyomosodó, cserjés puhafás ligeterdő-degradátum	6,61	Örtilos	0447/5	Örtilos	25 TN 5	R74WK-R-12
KE-6	Magasabb parton fiatal akácos sarjtelep	0,46	Örtilos	0310/	Örtilos	16 H	R663K-Y-12
KE-6	Ligetes, elegyes (éger, dió, akác, cserjék) degradátum, magaskórós lékekkel	1,35	Örtilos	0317/14b	Örtilos	24 TN 2	R903K-V-12
KE-6	Spontán akácos facsoport, sarjtelep	0,54	Örtilos	0431/	Örtilos	25 C	R74WK-R-12
KE-6	Ligetes elegyes akácos-magaskórós sáv a vasút tövében	0,92	Örtilos	0306/3	Örtilos	16 C	R2JWK-1-12
KE-6	Sarjeredetű spontán akácos ártéri hátságon	3,33	Örtilos	0443/3	Örtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-6	Aranyvesszős-csalános ligetesedő akácos	1,65	Örtilos	0433/3	Örtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-6	Aranyvesszős-akácos sáv	0,23	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 W	R74WK-R-12
KE-6	Zárt cserjés-akácos	0,55	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-6	Akácos facsoport	0,41	Örtilos	0447/3	Örtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-6	10-15 m magas, homogén, csalános-magaskórós telepített égeres	15,81	Örtilos	0306/5	Örtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-6	Akácos sarjtelep	0,17	Örtilos	0306/9	Örtilos	16 E	R2JWK-1-12
KE-6	Akácos sarjtelep	0,34	Örtilos	0312/d	Örtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-6	Bodzás-elegyes akácos folt	0,81	Örtilos	0312/c	Örtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-6	Zárt akácos sarjtelep	0,40	Örtilos	0308/	Örtilos	16 B	R2JWK-1-12
KE-6	Akácos-füzes-nyaras ligetes degradátum	0,71	Örtilos	0317/8	Örtilos	25 TN 6	R903K-V-12
KE-6	Akácos sarjtelep	0,19	Örtilos	0298/5k	Örtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-6	Égeres-füzes foltokkal mozaikos zárt akác sarjtelepek	2,53	Örtilos	0444/3b	Örtilos	25 F	R74WK-R-12
KE-6	Változatos, mozaikos, alig átjárhatóan liános-cserjés égeres-akácos-bodzás degradátum	1,60	Örtilos	0444/3a	Örtilos	25 F	R74WK-R-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
KE-6	Liánnal-cserjékkel átszótt ligetes nitrofil degradátum	0,47	Őrtilos	0444/3a	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-6	Zárt üde akácós sarjtelepek	3,06	Őrtilos	0441/1	Őrtilos	25 E	R74WK-R-12
KE-6	Kiligetesedő-akácósodó magaskórós nitrofil égeresek	1,45	Őrtilos	0448/2	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-6	Néhány nyár- és fűzfa, akác sarjtelepek bodzás cserjéssel	0,71	Őrtilos	0317/9	Őrtilos	24 TN 2	R903K-V-12
KE-6	Akácós vágásfolt, sarjakkal	0,47	Őrtilos	0317/9	Őrtilos	24 TN 2	R903K-V-12
KE-6	Akácós vágásfolt	0,23	Őrtilos	0317/8	Őrtilos	25 TN 6	R903K-V-12
KE-6	Cserjés-magaskórós, ligetese akácós-elegyes degradátum	1,14	Őrtilos	0317/14a	Őrtilos	24 TN 4	R903K-V-12
KE-6	Magasparton húzódó akácós-magaskórós degradátum	0,58	Zákány	068/	Zákány	–	R903K-V-12
KE-6	Akác-sarjtelepek néhány elegyesebb, magas cserjés folttal	1,21	Zákány	065/	Zákány	12 TN 6	R903K-V-12
KE-6	Országhatár mentén húzódó sűrű cserjés-fás degradált sáv	1,66	Zákány	064/2b	Zákány	12 TN 6	R2VHM-1-12
KE-7	Kis kavicstó, szép hínárvegetációval	0,39	Őrtilos	0433/3	Őrtilos	25 TN 1	R74WK-R-12
KE-7	Kis kavicstó hínárnövényzettel	0,12	Őrtilos	0447/3	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-7	Keskeny kavicstó nádas szegéllyel, viszonylag csekély hínárnövényzettel	0,68	Őrtilos	0447/3	Őrtilos	25 TN 3	R74WK-R-12
KE-7	Ártéri természetes tószzerű meder, hínárnövényzete minimális	0,97	Zákány	063/4	Zákány	–	R903K-V-12
KE-7	Dráva-oldalmeder, mély vízű, szegélyein jó hínárfajokkal	1,41	Zákány	063/6	Zákány	12 TN 5	R903K-V-12
KE-7	Kavicstó, elég jelentős tündérrózsás-hínárnövényzettel	1,87	Őrtilos	0298/5k	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-7	Kavicstó, mély vize miatt csekély gyökerező hínárnövényzettel	6,40	Őrtilos	0298/5v	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-7	Horgásztó	1,42	Zákány	064/2c	Zákány	12 TN 6	R2U9M-R-12
KE-7	Horgásztó	0,92	Zákány	064/2c	Zákány	12 TN 6	R2U9M-R-12
KE-8	Dráva vízfelülete	18,60	Őrtilos	0431/	Őrtilos	25 D	R74WK-R-12

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok		Érintett erdőrészek		Érintett MePAR blokkok
KE-8	Dráva vízfelülete	10,15	Őrtilos	0319/2	Zákány	12 C	R9D3K-9-12
KE-8	Dráva vízfelülete	7,31	Őrtilos	0319/1	Őrtilos	9 TN	R903K-V-12
KE-8	Mura vízfelülete	4,06	Őrtilos	0305/	Őrtilos	16 TN 1	R2JWK-1-12
KE-8	Principális-csatorna vízfelülete és pántlikafüves-mocsári szegélye	0,81	Őrtilos	0303/	Őrtilos	16 D	R2JWK-1-12
KE-8	Mura vízfelülete	4,93	Őrtilos	0310/	Őrtilos	16 TN 2	R663K-Y-12
KE-9	Vasúti sínek	0,89	Őrtilos	0298/5r	Őrtilos	25 TN 2	R74WK-R-12
KE-9	Ház, udvar, gazdasági épületek	0,24	Őrtilos	0298/11b		–	R663K-Y-12

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület országos jelentőségű védett természeti terület (Duna-Dráva Nemzeti Park) és kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, így alapvetően a természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény és a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület teljes egésze része az országos ökológiai hálózatnak is, magterületként illetve ökológiai folyosóként is (ld. 1.6. fejezet).

A területet magán gazdálkodók és állami tulajdonú gazdálkodók (DDNPI, MÁV Zrt., SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt., Önkormányzatok) használják.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fent összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrézlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz

nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások:

- [VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés, és VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés](#)

A két felhívás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Kiemelten kívánja továbbá támogatni a biodiverzitás megőrzését a természetes életkörülményeik között (a gazdaságban), a természet, a víz, és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával, a **környezettudatos gazdálkodás** és fenntartható tájhasználat kialakításával.

Fenti célokat a felhívások úgy próbálják elérni, hogy a gazdálkodók olyan **önkéntes vállalatokat** tehetnek, amelyeknek pozitív környezeti hozzáadott értékei vannak. Ezekért az önkéntes vállalatokért cserébe a gazdálkodók normatív, vissza nem térítendő, területalapú támogatásban részesülnek. A kötelezettségvállalási időszak **5 év**, amely időszak alatt a gazdálkodók éves szinten az egységes kérelemmel keresztül igényelhetik a kifizetést.

Az AKG 2015 felhívás esetében a gazdálkodók 16 különböző tematikus előíráscsoportból (TECS) választhattak a támogatási kérelmeik összeállításakor. A 16 TECS-ből 4 horizontális, 12 pedig zonális előíráscsoport volt. A különbség a két kategória között az, hogy míg a horizontális TECS-ek az adott földhasználati kategóriának megfelelően az országban **bárhol** igényelhetők, addig a zonális TECS-ek igénylései a földhasználati kategórián belül **adott területi lehatároláshoz** kötöttek (pl. MTE területek). Az AKG 2016 felhívás esetében két horizontális TECS: a horizontális szántó és a horizontális ültetvény került meghirdetésre.

A TECS-ken belül vannak úgynevezett alapvállalatok (*zonális TECS-ekben bővítettek ezek az alapvállalatok*), amelyeket a gazdálkodóknak kötelező betartani és mindezek mellé a támogatásban résztvevő gazdálkodók kötelesek legalább kettő választható előírást is választani. Az előírásokhoz annak függvényében, hogy mekkora a környezeti hozzáadott értékük és mekkora többletköltséget (esetleg bevételkiesést) generálnak a gazdálkodónak adott támogatási összeg van rendelve, ezek összeadásából áll össze a végső támogatási összeg, amit a gazdálkodó évente megkap. Továbbá mindkét felhívás kötelezően megvalósítandó elemei a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése, **tápanyaggazdálkodási-terv** készítése éves szinten és az 5 éves kötelezettségvállalási időszak alatt egyszervi **képzésen** való részvétel.

-
- [VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása \(ÖKO 15\) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása \(ÖKO 18\)](#)

A felhívások célja egyrészt a konvencionális területek **ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése**, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a **gazdálkodási mód fenntartása**. Az ökológiai gazdálkodási támogatás olyan **önkéntes alapon** működő kifizetési rendszer, amelyben a résztvevők az ökológiai gazdálkodási

célok elérésének érdekében a gazdálkodásuk során többlet tevékenységek elvégzését vállalják.

A támogatás feltétele az ökológiai gazdálkodás minősítési előírásainak megfelelő gazdálkodás folytatása a kötelezettségvállalás **5 éves** időtartama alatt az átállás alatt levő és az átállt területeknél egyaránt. A felhívások további kötelezően megvalósítandó elemei a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése, **tápanyaggazdálkodási-terv** készítése éves szinten és az 5 éves kötelezettségvállalási időszak alatt egyszeri **képzésen** való részvétel.

- [VP4-12.1.1-16 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések](#)

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a gazdálkodóknak, akik Natura 2000 mezőgazdasági területeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételkiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatásra való jogosultság úgy kerül meghatározásra, hogy amennyiben a támogatási kérelemben benyújtott igényelt tábla terület, illetve az igényelt tábla több mint 50%-a a Natura 2000 tematikus fedvényre esik, akkor az igényelt tábla egész terület az adott fedvényre esőnek tekintendő – ez után fogja kapni a gazdálkodó a támogatási összeget.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka **1 év**, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó elemei a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése, illetve egyszeri **képzésen** való részvétel.

- [VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések](#)

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a magán erdőgazdálkodóknak, akik Natura 2000 erdőterületeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételkiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatásra való jogosultság a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szerinti MePAR és az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő lehatárolásokat figyelembe véve kerül meghatározásra. A támogatási összegek mértéke függ az igényelt faállomány-típustól és korcsoporttól.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka **1 év**, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszeri **képzésen** való részvétel.

- [VP4-13.2.1-16 - Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken](#)

A felhívás célja a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakítása, a környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat erősítése. A támogatásban azok a gazdálkodók vehetnek részt, akik az 1257/1999/EK tanácsi rendelet 19. cikke alapján meghatározott területen mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. A támogatás jövedelem-kiegészítést biztosít a hátrányos természeti adottságokkal rendelkező

területeken a terület igényeihez igazított mezőgazdasági tevékenységet fenntartó gazdálkodók részére.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka 1 év, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme a gazdálkodási napló naprakész vezetése.

- VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A támogatás célja az erdőtüzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve – és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása. Csak olyan káresemények esetén igényelhető a támogatás, ahol korábban a gazdálkodó vagy a szakszemélyzet eleget tett a *az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet (továbbiakban: Vhr.)* 40.§ szerint előírt bejelentési kötelezettségének, és a károsodás mértéke az erdészeti hatóság által igazoltan eléri a meghatározott mértéket.

A támogatási kérelmeket – amelyek egyben kifizetési igénylésnek is minősülnek – minden évben az egységes kérelem keretében lehet benyújtani. Támogatást igénylő a felhívásban meghatározott feltételek alapján a káresemény bekövetkeztét követő két naptári éven belül, a tevékenység erdőrészletenkénti maradéktalan megvalósítását követően jogosult a támogatási kérelem benyújtására.

- VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A felhívás a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani. Az erdő egyes szerkezeti elemeinek átalakítása, több szintes állományszerkezet kialakítása, valamint az adott termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulásokká történő átalakítás erdőszerkezet átalakítás segítségével valósítható meg. A felhívás keretében az intenzíven terjedő idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása is támogatható. Az erdei élőhelyek változatosságának növelése szempontjából további fontos élőhelyfejlesztési lehetőség az erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása.

A felhívás keretében az alábbi célterületek támogathatók:

1) A szerkezetátalakítási célok megvalósítása érdekében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A.) Tarvágást követő teljes erdőszerkezet átalakítás

B.) Erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás

C.) Alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás

2) Klímarezisztens szaporítóanyaggal történő erdőfelújítás

3) Egyéb, az erdei ökoszisztémák ellenálló-képességének és környezeti értékének növelése érdekében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A.) Intenzíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása

B.) Erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása

A támogatási kérelmeket 2017. február 28.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen 2021. december 31-ig. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg csak az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeken található gye- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (például láprét, vizes élőhelyek, stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ezért ezekre a területekre csak az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj- és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területet érintően egy LIFE projekt megvalósítása van folyamatban, A tervezési területen KEHOP, LIFE, Interreg természetvédelmi célú pályázatok indítására vagy abban való részvételre van leginkább lehetőség.

Rövid leírása a területet érintő folyamatban lévő **LIFE17 NAT/HU/000577** projektnek, melynek címe:

„Wise water management for the conservation of riverine and floodplain habitats along the Drava river”

Hazai folyóink közül a Dráva természetessége kiemelkedő. A folyót kísérő Natura 2000 élőhelyek állapota viszont romlik, mivel a folyó medre és vele együtt a talajvízszint süllyed. Emiatt nem megfelelő a folyóparti élőhelyek vízellátása. A Drávát a folyószabályozások óta érő emberi beavatkozások hatásai sokrétűek az élővilágra nézve, és az emberek életére is komoly hatással vannak. A tapasztalt negatív folyamatok egymásra épülése miatt a hatások elemzése és a megoldás megtervezése komplexitást kíván.

A projektben tervezett terepi beavatkozások a medermélyülési folyamat mérséklésére irányulnak, ezen keresztül az ártéri erdők vízellátottságának javítását célozzák. A pályázatot horvát partner bevonásával valósítjuk meg, a határfolyó kezelése és a problémákra a megfelelő megoldások kiválasztása a két érintett ország releváns intézményeinek részvételével lehetséges. A projekt előkészítő akciói során, a szükséges felméréseket követően kirajzolódik, hol van szükség a terepi megvalósításra. A potenciális beavatkozási helyszínek tágabb köréből a projekt során választjuk ki az alkalmasat. A tervezés során építeni kívánunk korábbi LIFE projektekben összegyűlt tapasztalatokra is. Ezzel párhuzamosan megállapodunk a természetvédelmi, vízgazdálkodási és erdőgazdálkodási szempontokat egyaránt szem előtt tartó tervezési kritériumokról.

A sokrétű hatás érdekében beavatkozást tervezünk a Dráva medrében, a hullámtérben Barcs felett és a folyóval közvetlenül nem összeköttetésben lévő erdőtársulásban, a Lankóci-erdőben. A mederben tervezett munkák azokon a pontokon fognak megvalósulni, ahol az egykor létesített szabályozóművek az eredeti funkciót már nem látják el, hiszen a dinamikus Dráva medre gyorsan változik. A kiválasztott műveket elbontjuk vagy átalakítjuk. A Dráva hullámtérében több lefűződött vagy leválasztott mellékág van, melyek visszakapcsolása javítja a hullámtér vízellátottságát. A megvizsgált helyszínek közül egy mellékágot csatolunk vissza a Drávához. Mindez javítja a közösségi jelentőségű élőhelyek állapotát, hozzájárul a Víz Keretirányelv által elvárt jó ökológiai állapot eléréséhez és az árvízi biztonság szempontjából is előnyös, összeegyeztethető az Árvízi Irányelv elvárásaival.

A Drávától távolabbi projekt területen, a Lankóci-erdőben az átfolyó vizek szabályozható visszatartását tervezzük, kisméretű műtárgyak építésével. A megfelelő vízkormányzás segítségével várhatóan legalább 200 hektár jelölő élőhely vízellátottsága fog javulni. A puhafa-

ligeterdő vízellátását célzó tevékenységeken túl egy természetközeli élőhelyek közé beékelődő, kis kiterjedésű akácos átalakítása is megvalósul.

A projekt egyaránt alkalmaz jól bevált (best practice) és innovatív jellegű beavatkozásokat, ezért jól használható demonstrációs célra.

A pályázat partnersége:

- Főpályázó: WWF Magyarország
- Partnerek: Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság; SEFAG Zrt.; Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság; Hrvatska Voda, Horvát Vízügyi Igazgatóság
- A projekt időtartama: 2018. július 1. – 2023 június 30.
- A projekt teljes költségvetése: 1,785,392.00 €

Az érintett élőhelyek: 91E0 Ártéri puhafa ligeterdők és láperdők, 3260 Alföldektől a hegyvidékekig előforduló vízfolyások, 6440 Folyóvölgyek és hozzájuk tartozó mocsárrétek.

A projekterületek becsült nagysága: 200 hektáron vízellátás javítása; 3-5 helyszínen szabályozási művek átalakítása; 2-3 km javított állapotú mellékág.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre vonatkozóan egyéb javaslat nem merült fel.

3.4 A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemeket a tervezési munkához és a kommunikáció céljaihoz igazodva választottuk ki. A kiválasztott célcsoportok elérése érdekében az érintett államigazgatási szervek és hatóságok hivatali kapun keresztül, az önkormányzatok, tulajdonosok, gazdálkodók, területhasználók, gazdálkodói érdekképviselői szervek, civil szervezetek postai úton és/vagy e-mailben kaptak értesítést az egyeztetési dokumentációval kapcsolatban, melyet hozzáférhetővé tettünk a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban: DDNPI) honlapján elektronikus formában, valamint kifüggesztésre került az érintett önkormányzatok és a DDNPI hirdetőtábláján.

3.4.1 Felhasznált kommunikációs eszközök

Weboldal feltöltése aktuális információkkal és az egyeztetési dokumentumokkal. A terv készítése során folyamatosan kerültek fel az elkészülő anyagok a <http://ddnp.nemzetipark.gov.hu/natura-2000-fenntartasi-tervek> webcímre.

Érintettek tájékoztatása levélben, postai úton vagy e-mailben történő megkereséssel: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára a tájékoztató és egyeztető fórumra szóló meghívó kiküldésre került, melyben szerepelt az elkészült anyag internetes elérhetősége is.

Önkormányzati közzététellel is hozzáférhetővé tettük az egyeztetési dokumentációt. A nyomtatott dokumentum a postai úton történt tájékoztatással egyidejűleg kifüggesztésre került minden érintett önkormányzat és a DDNPI hirdetőtábláján.

3.4.2 A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció címzettjei területi illetékesség szerint kerültek összegyűjtésre.

Célcsoport	Szervezet/személy neve
Önkormányzatok	Órtilos Község Önkormányzata
	Zákány Község Önkormányzata
Hatóságok	Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztály
	Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Földművelésügyi Osztály

Célcsoport	Szervezet/személy neve
	Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztály
Civil szervezetek (helyi önkormányzat javaslata alapján is)	Dráva Szövetség
Falugazdász és Magyar Agrárgazdasági Kamarai tanácsadók	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Somogy Megyei Igazgatóság Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Csurgói Körzeti Tájékoztatási Szolgáltatás iroda
Tulajdonosok, gazdálkodók, vagyonkezelők	SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt., Kaposvár MÁV Zrt. Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Vadásztársaság Horgászegyesület Magántulajdonosok

3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztály	Kérte a gyepterületekre vonatkozó kezelési javaslatok pontosítását, egyértelműsítését több kezelési egységre vonatkozóan. Kérte a turizmusra vonatkozó kezelési javaslatok megfogalmazását. Javasolja, hogy a terv térjen ki a halastó körül esetlegesen elhelyezendő építményekre, infrastruktúrára. Felhívja rá a figyelmet, hogy a vegyszerhasználat korlátozása az erdőápolási munkákat hátráltathatja.	A fenntartási tervet a javaslatoknak megfelelően módosítottuk, kiegészítettük. A vegyszerhasználat kerülését a védett és Natura 2000 erdőkben továbbra is indokoltnak tartjuk.
Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári	Nem véleményezte a tervet.	-

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
Járási Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Földművelésügyi Osztály		
Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztály	Nem véleményezte a tervet.	-
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Somogy Megyei Igazgatóság	Javasolja a vízfelületek partján felnövekvő inváziós fajokkal fertőzött erdők gyérítését, partról való eltávolítását. Felhívja rá a figyelmet, hogy a magántulajdonhoz fűződő jogok korlátozása hosszú távon nem járható út. Szorgalmazza az állami felvásárlásokat, a terület DDNPI vagyonkezelésébe való átadását. Javasolja, hogy ne kizárólag természetvédelmi, hanem turisztikai céllal is elhelyezhetők legyenek épületek a terület frekventált részein. Szorgalmazza az őszi tisztító kaszálásokat.	A fenntartási tervet turisztikai célú építmények elhelyezése tekintetében módosítottuk, a parti vegetáció bolygatását csak inváziós fajok eltávolítása esetén tartjuk indokoltnak.
MÁV Zrt. Pályavasúti Területi Igazgatóság, Pécs	Nem tett észrevételt.	-
Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Nem tett észrevételt.	-
Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Kéri, hogy a fenntartási terv rögzítse a jogszabály által előírt, vízkár-elhárítási célú szabályozási és kezelési munkák elvégzésének lehetőségét. Felhívja rá a figyelmet, hogy a vízhasznosítások engedély alapján történő üzemelését, a medrek jó karba helyezését, a fenntartási munkák elvégzését a meder szükséges vízemésztő képességének megőrzése érdekében biztosítani kell. A kavicszátonyok fennmaradását, zavartalanságuk biztosítását nem támogatja, mivel azokat a vizek kártétel nélküli lefolyását akadályozó képződményeknek tekinti.	A kavicszátonyok fennmaradását, zavartalanságuk biztosítását elsődleges természetvédelmi célnak tekintjük, egyebek tekintetében az észrevételeket beépítettük a fenntartási tervbe.

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
Magántulajdonosok	Nem véleményezték a tervet.	-
Órtilos Község Önkormányzata	Nem tett észrevételt.	-
Zákány Község Önkormányzata	Nem tett észrevételt.	-
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Csurgói Körzeti Tájékoztatási Szolgálat iroda	Nem véleményezte a tervet.	-
Vadásztársaság	Nem véleményezte a tervet.	-
Horgász egyesület	Javasolt, hogy turisztikai célból is lehetőség legyen építmények elhelyezésére a területen. (pl.: esőbeálló, horgászstég)	A fenntartási tervet a javaslatoknak megfelelően módosítottuk.
Dráva Szövetség	Nem véleményezte a tervet.	-

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUDD20054 Nyugat-Dráva kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD20054 Nyugat-Dráva Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelelmi felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2020. július „24.”